

SÖKANDE

Scania CV AB (publ), 556084-0976
151 87 Södertälje

Ombud: Advokaten [REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

SAKEN

Tillstånd till befintlig och utökad verksamhet vid anläggning för tillverkning av motorer m.m. i Södertälje (industriutsläppsverksamhet)

AnläggningsID i miljöboken: 798

Koordinater (SWEREF99): N 6562123, E 651140

DOMSLUT

Tillstånd

Mark- och miljödomstolen lämnar Scania CV AB (bolaget) tillstånd enligt miljöbalken till befintlig och utökad verksamhet vid anläggningen för tillverkning av motorer m.m. i Södertälje. Tillståndet omfattar att vid anläggningen årligen

- tillverka 150 000 motorer
- tillverka 200 000 växellådor
- tillverka övriga drivlinekomponenter, främst axlar och centralväxlar, i det antal som behövs för 130 000 fordon
- tillverka bearbetade artiklar till ovanstående
- slutmontera 20 000 chassier
- gjuta 30 000 ton smält järn

med den utrustning som behövs för denna produktion.

Dok.Id 454926

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 40 E-post: mmd.nacka.avdelning4@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:00-16:30

Tillstånd lämnas även till utvecklings- och provningsverksamhet och de andra stödfunktioner som beskrivs i ansökan samt att i befintlig anläggning för avfallshantering ta emot och behandla lämpliga avfallsvatten samt uppsamla och mellanlagra avfall som faller i Scaniakoncernens närliggande verksamheter, vilka inte omfattas av tillståndet.

Villkor för tillstånd

Allmänt villkor

1. Om inte annat framgår av vad som anges nedan ska verksamheten – inklusive åtgärder för att begränsa störningar till omgivningen – bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget angett i ansökningshandlingarna samt vad bolaget i övrigt uppgett eller åtagit sig i målet.

Utsläpp till luft

2. Utsläppet av flyktiga organiska ämnen från målning och rostskyddsbehandling får inte överskrida 60 ton per kalenderår. Villkoret ska kontrolleras genom årliga massbalanser och beräkningar.
3. Luft från gjuteriets tillverkning av kärnor enligt coldboxmetoden ska renas i utrustningar som är dimensionerade och drivs så att halten aminer i utsläppet kan hållas lägre än 2 mg/m³ norm torr gas.
4. Utsläpp av luktande ämnen ska inkapslas och avventileras på sådant sätt att de inte leder till olägenheter i omgivningen.
5. Utsläpp av kväveoxider från laboratorie- och leveransmotorprovningen får inte överskrida 85 ton per kalenderår. Utsläppen ska kontrolleras månadsvis genom beräkningar baserade på uppmätta utsläppsfaktorer för relevanta provcykler.

6. Stoftavskiljare ska vara dimensionerade och drivas för att kunna hålla stofthalten i renad luft lägre än 5 mg/m³ norm torr gas.

Utsläpp till vatten

7. Till kommunens spillvattennät får inte utan föregående behandling följande vatten avledas

- förbrukade vätskor från våt bearbetning
- förbrukade tvättvatten från alkalisk avfettning
- oljehaltiga golvstädvatten
- glykolhaltiga vatten.

Halten föroreningar i det behandlade vattnet som avleds till spillvattennätet får inte som månadsmedelvärde överstiga

- zink 0,1 mg/l
- olja mätt som oljeindex 5 mg/l.

Villkoret är uppfyllt om högst två månadsmedelvärden per kalenderår överskrider begränsningsvärdet och utsläppen per kalenderår inte överskrider

- 1 kg zink
- 50 kg olja mätt som oljeindex.

Villkoret ska kontrolleras genom kontinuerlig provtagning och analys av minst ett dygnssamlingsprov per månad som anläggningen är i drift.

8. Senast två år efter det att tillståndet har tagits i anspråk ska fordonstvättar där fler än 400 lastbilar eller 2 000 personbilar årligen tvättas vara dimensionerade och drivas så att följande värden kan innehållas:

Variabel	Personbil	Lastbil, buss eller annat fordon
Summa bly, krom och nickel	5 mg/fordon	15 mg/fordon
Kadmium	0,10 mg/fordon	0,30 mg/fordon
Zink	50 mg/fordon	150 mg/fordon
Koppar	30 mg/fordon	90 mg/fordon
Oljeindex	2,5 g/fordon	7,5 g/fordon

9. Befintliga oljeavskiljare installerade på spillvattennätet ska vara utformade och drivas så att resthalten olja mätt som oljeindex kan hållas lägre än 50 mg/l.

Bolaget ska senast två år efter dagen för denna dom till tillsynsmyndigheten ge in en utredning som redovisar samtliga oljeavskiljares placering och underlag för bedömning av respektive oljeavskiljares effektivitet.

Buller

10. Buller från verksamheten får inte överskrida följande ekvivalenta ljudnivåer vid bostäder.

Dagtid kl. 06.00–18.00	55 dBA
Kvällstid kl. 18.00–22.00	50 dBA
Natttid kl. 22.00–06.00	45 dBA

Återkommande höga ljudnivåer nattetid får inte överskrida 55 dBA.

Fram till en tidpunkt två år efter det att tillståndet har tagits i anspråk får ljudnivåerna vid bostäder inom kvarteret Laxen överstiga ovanstående värden med 5 dBA.

Bullermätningar alternativt närfältsmätningar och beräkningar ska användas för att fastställa ljudnivåer och ska genomföras efter sådana förändringar av verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer eller när tillsynsmyndigheten så begär. Om det vid utförd mätning framkommer att bullervärden överstiger angivna villkorsvärden ska underrättelse om detta lämnas till tillsynsmyndigheten snarast och senast inom en vecka från det att resultatet kommit till bolagets kännedom. Underrättelsen ska innehålla uppgifter om vilka åtgärder bolaget avser att vidta för att ett överskridande inte ska upprepas. Villkoret ska anses uppfyllt om en förnyad prövning inom två månader, eller den längre tid som tillsynsmyndigheten medger, från det att överskridandet kommit till bolagets kännedom, ger ett resultat som inte överskrider värdet.

Avvecklingsplan

11. Bolaget ska i god tid före en nedläggning av verksamheten ge in en avvecklingsplan till tillsynsmyndigheten.

Anmälan till tillsynsmyndigheten

12. När tillståndet tas i anspråk ska detta anmälas till tillsynsmyndigheten minst en månad i förväg.

Delegation

Mark- och miljödomstolen överlåter med stöd av 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken till tillsynsmyndigheten att besluta ytterligare villkor om följande.

D1. Hantering och lagring av kemikalier.

D2. Åtgärder beträffande användningen av organiska lösningsmedel för annat ändamål än i produkter för målning och rostskyddsbehandling.

D3. Utsläpp till luft av stoft i utsläppspunkter som inte är försedda med stoftavskiljare.

D4. Hantering och omhändertagande av avfall.

D5. Avledning och behandling av industriellt spillvatten från tvätthallar och övrigt industriellt spillvatten som ska hanteras på annat sätt än som angetts i ansökan.

D6. Åtgärder för att minska spill och diffusa utsläpp av olja till spillvattennätet samt krav på nya oljeavskiljare.

D7. Åtgärder beträffande energihushållning.

Tillståndstid

Tillståndet gäller tills vidare.

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen godkänner miljökonsekvensbeskrivningen.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

TIDIGARE AVGÖRANDE M.M.....	8
BOLAGETS YRKANDE M.M.....	9
BOLAGETS FÖRESLAGNA VILLKOR M.M.	10
Villkor	10
Delegation	12
REMISSMYNDIGHETERNAS HUVUDSAKLIGA INSTÄLLNING.....	13
Länsstyrelsen i Stockholms län	13
Miljönämnden i Södertälje kommun	13
BOLAGETS UTVECKLING AV TALAN	14
Bakgrund	14
Fastighets- och omgivningsfrågor	15
Den ansökta verksamheten	16
Mediaförsörjning	19
Emissioner m.m.....	19
Uppfyllande av de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken.....	22
Tillämpning av 16 kap. miljöbalken.....	25
Miljökonsekvensbeskrivning och samråd	25
Industriutsläppsförordningen.....	25
Verkställighetsförordnande	26
Vissa villkorsfrågor	26
REMISSMYNDIGHETERNAS UTVECKLING AV TALAN	33
Länsstyrelsen	33
Miljönämnden	35
BOLAGETS BEMÖTANDE	38
Bemötande av synpunkter från länsstyrelsen	39
Bemötande av synpunkter från miljönämnden.....	45
DOMSKÄL	53
Inledning.....	53
Utredningen inklusive miljökonsekvensbeskrivning	54
Tillåtligheten	54
Tillstånd.....	55
Villkor, åtaganden och delegation.....	56
Igångsättningstid, verkställighet.....	65

TIDIGARE AVGÖRANDE M.M.

Nacka tingsrätt, miljödomstolen, har i deldom 2008-01-10, mål M 1865-07, lämnat tillstånd till verksamheten. Tillståndet har i viss mån reviderats, se nedan.

Miljööverdomstolen har i dom 2009-07-07, mål M 1114-08, ändrat 2008 års deldom bland annat rörande energianvändningen.

Mark- och miljödomstolen har i dom 2013-05-28, mål M 545-13, ändrat 2008 års tillstånd och lämnat bolaget tillstånd att vid bolagets anläggning bedriva

- verksamhet med en årlig produktion som motsvarar behovet av komponenter, såsom motorer, växellådor och axlar, för en tillverkning av 90 000 tunga fordon,
- verksamhet med en årlig slutmontering av 10 000 industri- och marinmotorer och, i den utsträckning tillståndet avseende motorer för tunga fordon inte utnyttjas, ett motsvarande antal ytterligare industri- och marinmotorer,
- slutmontering av 20 000 chassier,
- utvecklings- och provningsverksamhet och de andra stödfunktioner som beskrivs i ansökan
- och att i befintlig anläggning för avfallshantering ta emot och behandla lämpliga avfallsvatten samt uppsamla och mellanlagra avfall som faller i Scaniakoncernens närliggande verksamheter vilka inte omfattas av tillståndet.

Mark- och miljödomstolen har vidare föreskrivit att 2013 års tillstånd omfattas av de villkor och delegationer som gäller enligt grundtillståndet.

Miljödomstolen har i dom 2009-11-05, mål M 1865-07, avslutat prövotiden avseende kemikalier och råvaror utan att föreskriva några ytterligare villkor.

Bolaget har sammanställt gällande villkor och föreskrifter, bilaga C till ansökan.

Bolaget har uppgett att det har anmält ändringar av verksamheten till tillsynsmyndigheten. Bolaget har sammanställt dessa anmälningar, bilaga D till ansökan.

BOLAGETS YRKANDEN M.M.

Bolaget har ansökt om tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken att vid bolagets anläggning i Södertälje årligen

- tillverka 150 000 motorer
- tillverka 200 000 växellådor
- tillverka övriga drivlinekomponenter, främst axlar och centralväxlar, i det antal som behövs för 130 000 fordon
- tillverka bearbetade artiklar till ovanstående
- slutmontera 20 000 chassier
- gjuta 30 000 ton smält järn

med den utrustning som behövs för denna produktion.

Bolaget har även ansökt om tillstånd till utvecklings- och provningsverksamhet och de andra stödfunktioner som beskrivs i ansökan samt att i befintlig anläggning för avfallshantering ta emot och behandla lämpliga avfallsvatten samt uppsamla och mellanlagra avfall som faller i Scania-koncernens närliggande verksamheter vilka inte omfattas av tillståndet.

Bolaget har förklarat att tillståndet ska omfatta den verksamhet som beskrivs i ansökan, även om aktuell verksamhetskod enligt miljöprövningsförordningen inte finns angiven i ansökan.

Bolaget har angett att den ansökta verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som redovisas i ansökan med bilagor.

Bolaget har yrkat att miljökonsekvensbeskrivningen ska godkännas.

Bolaget har angett att eftersom ansökan inte omfattar investeringar i tillkommande anläggningar behöver någon igångsättningstid inte föreskrivas.

Bolaget har yrkat att tillståndet ska börja gälla när bolaget väljer det.

BOLAGETS FÖRESLAGNA VILLKOR M.M.

Villkor

Bolaget har föreslagit följande slutliga villkor för den ansökta verksamheten.

1. Om inte annat framgår av vad som anges nedan ska verksamheten – inklusive åtgärder för att begränsa störningar till omgivningen – bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad bolaget angett i ansökningshandlingarna samt vad bolaget i övrigt har uppgett eller åtagit sig i målet.
2. Utsläppet av flyktiga organiska ämnen från målning och rostskyddsbehandling får inte överskrida 60 ton per år. Villkoret ska kontrolleras genom årliga massbalanser och beräkningar.
3. Luft från gjuteriets tillverkning av kärnor enligt coldboxmetoden ska renas i utrustningar som är dimensionerade och drivs så att halten aminer i utsläppet kan hållas lägre än 2 mg/m³ norm torr gas.
4. Utsläpp av luktande ämnen ska inkapslas och avventileras på sådant sätt att de inte leder till olägenheter i omgivningen.
5. Utsläpp av kväveoxider från laboratorie- och leveransmotorprovningen får inte överskrida 85 ton per kalenderår. Utsläppen ska kontrolleras månadsvis genom beräkningar baserade på uppmätta utsläppsfaktorer för relevanta provcykler.

6. Stoftavskiljare ska vara dimensionerade och drivas för att kunna hålla stofthalten i renad luft lägre än 5 mg/m^3 norm torr gas.

7. Till kommunens spillvattennät får inte utan föregående behandling följande vatten avledas

- förbrukade vätskor från våt bearbetning
- förbrukade tvättvatten från alkalisk avfettning
- oljehaltiga golvstädvatten
- glykolhaltiga vatten.

Halten föroreningar i det behandlade vattnet som avleds till spillvattennätet får inte överstiga följande månadsmedelvärden

- zink 0,1 mg/l
- olja mätt som oljeindex 5 mg/l.

Villkoret är uppfyllt om högst två månadsmedelvärden per kalenderår

överskrider begränsningsvärdet och utsläppen per kalenderår inte överskrider

- 1 kg zink
- 50 kg olja mätt som oljeindex.

Villkoret ska kontrolleras genom kontinuerlig provtagning och analys av minst ett prov per månad som anläggningen är i drift.

8. Senast två år efter det att tillståndet har tagits i anspråk ska fordonstvättar där fler än 400 lastbilar eller 2 000 personbilar årligen tvättas vara dimensionerade och drivas så att följande värden kan innehållas:

Variabel	Personbil	Lastbil, buss eller annat fordon
Summa bly, krom och nickel	5 mg/fordon	15 mg/fordon
Kadmium	0,10 mg/fordon	0,30 mg/fordon
Zink	50 mg/fordon	150 mg/fordon
Koppar	30 mg/fordon	90 mg/fordon
Oljeindex	2,5 g/fordon	7,5 g/fordon

9. Befintliga oljeavskiljare installerade på spillvattennätet ska vara utformade och drivas så att resthalten olja mätt som oljeindex kan hållas lägre än 50 mg/l.

10. Buller från verksamheten får inte överskrida följande ekvivalenta ljudnivåer vid bostäder.

Dagtid kl. 06–18 55 dBA

Kvällstid kl. 18–22 50 dBA

Nattetid kl. 22–06 45 dBA

Återkommande höga ljudnivåer nattetid får inte överstiga 55 dBA.

Fram till en tidpunkt två år efter det att tillståndet har tagits i anspråk får ljudnivåerna vid bostäder inom kvarteret Laxen överstiga ovanstående värden med 5 dBA.

Bullermätningar alternativt närfältsmätningar och beräkningar ska användas för att fastställa ljudnivåer och ska genomföras efter sådana förändringar av verksamheten som kan medföra ökade bullernivåer eller när tillsynsmyndigheten så begär. Om det vid utförd mätning framkommer bullervärden som överstiger angivna villkorsvärden ska nödvändiga åtgärder vidtas och förnyad mätning genomföras senast inom sex månader. Villkoret ska anses ha överskridits endast om samma begränsningsvärde har överskridits vid samma mätpunkt vid båda mättillfällena.

11. Bolaget ska i god tid före en nedläggning av verksamheten inge en avvecklingsplan till tillsynsmyndigheten.

Delegation

Bolaget har föreslagit att mark- och miljödomstolen ska överlåta enligt 22 kap. 25 § miljöbalken åt tillsynsmyndigheten att besluta ytterligare villkor om följande.

D1. Hantering och lagring av kemikalier.

D2. Åtgärder beträffande användningen av organiska lösningsmedel för annat ändamål än i produkter för målning och rostskyddsbehandling.

D3. Utsläpp till luft av stoft i utsläppspunkter som inte är försedda med stoft-avskiljare.

D4. Hantering och omhändertagande av avfall.

D5. Avledning och behandling av industriellt spillvatten från tvätthallar och övrigt industriellt spillvatten som ska hanteras på annat sätt än som angetts i ansökan.

D6. Åtgärder för att minska spill och diffusa utsläpp av olja till spillvattennätet.

D7. Åtgärder beträffande energihushållning.

REMISSMYNDIGHETERNAS HUVUDSAKLIGA INSTÄLLNING

Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen)

Länsstyrelsen har haft synpunkter på ansökan avseende utsläpp till luft, olycksrisk, naturvärden och villkor 10.

Sedan bolaget inkommit med kompletteringar i nämnda avseenden kvarstår länsstyrelsens synpunkter avseende villkor 10.

Miljönämnden i Södertälje kommun (miljönämnden)

Miljönämnden har tillstyrkt ansökan om tillstånd och att miljökonsekvensbeskrivningen godkänns. Nämnden har haft synpunkter på bolagets förslag till villkor, särskilt villkor 4, 9 och 10. Nämnden har även haft synpunkter på villkor om avfall.

Miljönämnden har vid huvudförhandlingen inte ställt något krav på att avfallshandlingen ska regleras genom ett särskilt villkor, men har vidhållit att relevant verksamhetskod enligt miljöprövningsförordningen saknas.

BOLAGETS UTVECKLING AV TALAN

Bolaget har till stöd för sin talan anfört bland annat följande.

Bakgrund

Scania är en av världens ledande tillverkare av tunga lastbilar och bussar. Tillverkningen sker huvudsakligen i egna anläggningar i Europa och Sydamerika. Bolaget är indirekt ett helägt dotterbolag till tyska Volkswagen AG.

Bolagets verksamhet i Södertälje har bedrivits sedan 1892. Här ligger bolagets huvudkontor och en stor del av utvecklings- och forskningsresurserna. Vid verkstäderna i Södertälje finns ett gjuteri och verkstäder för bearbetning av artiklar för drivlinekomponenter, som axlar, växellådor och motorer, vilka också monteras till färdiga komponenter i Södertälje. Vidare slutmonteras i Södertälje chassier för lastbilar och bussar. Verksamheten försörjer i första hand, men inte enbart, tillverkningsorterna i Europa med artiklar och komponenter.

Tillverkningen inom bolaget har successivt förändrats och produktionsapparaten vid de olika produktionsanläggningarna har anpassats till allt högre volymer och en ökad specialisering. Bland annat har det inneburit att tillverkning av viktiga komponenter har koncentrerats till Södertälje.

Utvecklingen av verksamheten förväntas fortsätta. Förutom en volymtillväxt för tillverkningen av tunga fordon måste ett framtida tillstånd medge att den infrastruktur för tillverkningen och det kunnande som finns i Södertälje kan utnyttjas genom tillverkning av komponenter till andra kunder. Det tillstånd som söks ska därför medge tillverkning av framför allt motorer, i första hand industri- och marinmotorer, och växellådor även utöver bolagets eget behov.

Bolaget har därför ansökt om ett nytt tillstånd som skapar möjlighet att tillverka artiklar och komponenter i den omfattning som behövs för att tillverka sammanlagt

120 000 fordon, vilket med hänsyn till behovet av reservdelar innebär komponenter för cirka 130 000 fordon. Bolaget avser dessutom att tillståndet ska medge tillverkning av industri- och marinmotorer och växellådor för extern försäljning i en sådan omfattning att den sammanlagda tillverkningen av växellådor kan uppgå till 200 000 och av motorer till 150 000.

En nödvändig förutsättning för den typ av verksamhet som bolaget bedriver är att produktionsutrustning kan omdisponeras och förändras fortlöpande. Tillgängliga resurser måste kunna utnyttjas på mest fördelaktigt sätt med hänsyn till den globala produktionsstrukturen. Inom ramen för verksamhetens totala omfattning måste det därför vara möjligt att vid varje tillfälle utnyttja befintlig produktionskapacitet på det sätt som är mest ändamålsenligt.

Fastighets- och omgivningsfrågor

Bolagets anläggning är belägen omedelbart söder om Södertälje tätort. Avståndet från fabriksområdets norra del till centrala Södertälje är cirka 1 km.

Fabriksområdet gränsar i öster och söder till de stora trafiklederna E4 och E20 samt järnvägen. Närmaste bostäder är belägna cirka 80 meter norr om gjuteribyggnaden och 150 meter från verkstaden för motorbearbetning finns ytterligare bostäder.

För området gäller detaljplan fastställd den 24 april 1996. I planen är alla ytor där tillverkning sker avsatta för "tillverkningsindustri". Södra delen av kvarteret Lastbilen är avsatt för "Industriutveckling, industriforskning och produktion". Kvarteret Lastbilen har enligt fastställd detaljplan 2003-12-03 utvidgats. Ändringen har genomförts för att ge utrymme för en utvidgning av prov- och demonstrationsbana inom området. 2010 har detaljplanen för Lastbilen också ändrats för att ge möjlighet att uppföra en byggnad för klimattester med en högre byggnadshöjd än vad som i övrigt gäller för området. Planerna redovisas närmare i den tekniska beskrivningens bilaga A1.

Den sammanlagda tomtytan som disponeras av bolaget och där verksamhet som omfattas av det nu ansökta tillståndet bedrivs uppgår till cirka 3,4 miljoner m².

Området ägs av bolaget.

Den ansökta verksamheten

Tillstånds- och anmälningspliktiga verksamheter

Bolaget bedömer att följande tillstånds- eller anmälningspliktiga verksamheter enligt miljöprövningsförordningen omfattas av ansökan:

15 kap. 6 § verksamhetskod 27.40 prövningsnivå B; anläggning för gjutning för en produktion av mer än 5 000 ton järn eller stål per kalenderår.

16 kap. 7 § verksamhetskod 28.70 anmälningspliktig C-verksamhet; anläggning för blåsträng av mer än 500 kvadratmeter yta per kalenderår.

18 kap. 2 § verksamhetskod 34.20 anmälningspliktig C-verksamhet; provbänk för motorer.

18 kap. 3 § verksamhetskod 34.30 prövningsnivå B; anläggning för tillverkning och sammansättning per kalenderår av fler än 1 000 motorfordon med en total vikt per fordon som uppgår till mer än 3,5 ton.

18 kap. 6 § verksamhetskod 34.60 prövningsnivå A; anläggning där det förekommer maskinell metallbearbetning med en tillverkningsyta (utom yta för endast montering) större än 100 000 kvadratmeter.

19 kap. 2 § verksamhetskod 39.20 prövningsnivå B; anläggning där organiska lösningsmedel förbrukas med mer än 25 ton per kalenderår.

Anmälan till tillsynsmyndigheten

23 kap. 1 § verksamhetskod 50.10 anmälningspliktig C-verksamhet; anläggning för tvättning av fler än 1 000 andra motordrivna fordon per kalenderår.

23 kap. 2 § verksamhetskod 50.20 anmälningspliktig C-verksamhet; anläggning där det per kalenderår hanteras mer än 1 000 kubikmeter flytande motorbränsle

29 kap. 4 § verksamhetskod 90.50 provningsnivå B; anläggning för mellanlagring av farligt avfall, om mängden avfall vid något tillfälle uppgår till mer än 5 ton oljeavfall, mer än 30 ton blybatterier, mer än 50 ton elektriska eller elektroniska produkter eller mer än 1 ton annat farligt avfall.

29 kap. 46 § verksamhetskod 90.380 provningsnivå B; anläggning för behandling av farligt avfall, om avfallet har uppkommit i den verksamhet där anläggningen finns.

29 kap. 47 § verksamhetskod 90.390 anmälningspliktig C-verksamhet; anläggning för behandling av farligt avfall, om avfallet har uppkommit i den verksamhet där anläggningen finns, och behandlingen leder till materialåtervinning.

30 kap. 3 § verksamhetskod 92.30 anmälningspliktig C-verksamhet; permanent testbana för motorfordon.

Allmänt om verksamheten

Bolagets verksamhet på anläggningen består av främst tillverkning av motorartiklar, transmissionsartiklar, montering av motorer, axlar, växellådor och chassier. Tillverkning och montering sker i verkstäder. Tillverkningen inbegriper huvudsakligen bearbetning och metallurgiska processer. Bearbetning sker med både våta och torra metoder.

På anläggningen finns vidare bland annat ett mindre järngjuteri med en kapacitet motsvarande cirka 30 000 ton smält järn per år. Gjuteriet används för att gjuta en del av de ämnen till framför allt motorblock och cylinderhuvuden som behövs för verksamheten.

I övrigt omfattar verksamheten montering av fordonskomponenter, industri- och marinmotorer och chassier. Chassier, komponenter och en del gjutgods målas.

På anläggningen bedrivs även forsknings- och utvecklingsverksamhet – huvudsakligen inom Scania Tekniskt Centrum – vartill också hör motorprovning och provbanelverksamhet.

Därtill finns kontor, restauranger och utbildningsverksamhet.

En dispositionsplan över området med byggnader redovisas i den tekniska beskrivningens bilaga A2.

Motorerna funktionstestas före leverans. Vissa motorer genomgår en mer omfattande provning. Bolaget genomför också löpande provning i full skala inom bland annat det provbanelområde som finns inom bolagets anläggning.

Hur tillverkningen och övrig verksamhet går till beskrivs mer detaljerat i den tekniska beskrivningen.

Den ansökta produktionen av komponenter kommer främst att uppnås inom ramen för befintlig produktionsstruktur. Den högre produktionsnivån kan uppnås genom ett bättre utnyttjande och fortsatt förbättring av den befintliga produktionsapparaten, byte och komplettering av utrustning samt eliminering av så kallade flaskhalsar. Den ökade produktionen kan uppnås inom ramen för den befintliga produktionsstrukturen och förutsätter inte några nya processer eller byggnader. Däremot ingår i den löpande verksamheten att byggnadsbeståndet förändras och att produktions-

utrustning ersätts, förnyas eller kompletteras utan att det föranleds av ett behov av att öka tillverkningen.

Vid utgången av 2014 var i Södertälje 10 500 personer anställda av bolaget. Vid den ansökta verksamhetens omfattning bedöms antalet anställda uppgå till cirka 12 000.

Mediaförsörjning

Fjärrvärme används för lokal uppvärmning.

Fjärrkyla används för att tillgodose det huvudsakliga kylbehovet i verksamheten.

Elenergi används framför allt till smältning i gjuteriet samt drift av produktionsutrustning, ventilationssystem och annan apparatur.

Renvatten erhålls från kommunens vattenledningsnät. Den huvudsakliga användningen är till sanitärt ändamål. Därutöver används vatten för att bereda skärvätskor och tvättbad och ersätta avdunstningsförluster samt vid evaporativ kyla och tvättning i tvätthallar m.m.

Tryckluft används för en del av produktionsutrustningen och verktyg. Produktionen av tryckluft sker i flera system. Kompressorerna är försedda med värmeåtervinning.

Emissioner m.m.

Nedan redogörs kortfattat för utsläppen från verksamheten. Dessa beskrivs mer ingående i den tekniska beskrivningen.

Utsläpp till luft

Stoft som uppstår i stoftalstrande processer, inklusive målning och rostskydd, passerar stoftavskiljning. För närvarande uppgår antalet stoftavskiljare till cirka 40. Stoft uppkommer även från förbränning av bränslen vid motorprovning m.m. Utsläpp av stoft via stoftavskiljare beräknas vid ansökt verksamhet till mindre än 5 ton per år. Utsläpp via gjuteriets luktskorsten beräknas vid ansökt verksamhet till högst drygt 2 ton per år. En detaljerad beskrivning av var stoftavskiljarna är placerade och resultatet av genomförda mätningar inom ramen för egenkontrollen framgår av den tekniska beskrivningens bilaga A4.

Avgaser från laboratoriemotorprovning och leveransmotorprovning ger främst upphov till utsläpp av kväveoxider men även i viss mån av stoft. Utsläppen av kväveoxider beräknas vid ansökt verksamhet uppgå till knappt 85 ton och av stoft till cirka ett ton.

Utöver användningen av bränslen för motorprovning används bränsle för interna transporter, körning på prov- och demobanan samt på chassimonterings test-slinga. Därutöver används en del bränsle för provkörning och drift av reservkrafts-aggregat. Denna användning ger också upphov till utsläpp.

Gjuteriet har utsläpp, förutom av stoft som redovisas ovan och organiska ämnen i bindemedel som redovisas nedan, även av aminer och organiska ämnen, bland annat luktämnen som orsakar den karakteristiska gjuterilukten.

Organiska lösningsmedel släpps även ut vid ytbehandling och från olika beredningar. Utsläppen av flyktiga organiska lösningsmedel från målning och rostskydd beräknas vid ansökt verksamhet kunna kvarstå vid de 60 ton per år som utgör gränsvärde i nu gällande villkor.

Utsläpp till vatten

I produktionsanläggningen finns två avloppssystem, ett för dagvatten och ett för industriellt avloppsvatten och sanitärt avloppsvatten. Dagvattnet leds till Saltskogs-fjärden, Bränningeån och Måsnaren. Övrigt vatten leds till Himmerfjärdsverket för rening.

Från bolagets verksamhet uppkommer föroreningar till vatten framför allt som olja, metaller och löst organisk substans (COD). Bolagets andel av total belastningen på Himmerfjärdsverket är som regel liten; runt 1 procent för huvuddelen av paramet-rarna förutom för mangan med 2 procent, koppar med 1,6 procent och molybden som står för 17 procent av den totala belastningen.

Den största utsläppskällan är ordinärt spillvatten, dvs. sanitärt avloppsvatten från toaletter och omklädningsrum. Sedan många år pågår ett arbete med att förhindra direkta utsläpp av industriella avloppsvatten till spillvattennätet. Vid större ombyg-gnation och vid all nybyggnation anläggs lokaler helt utan golvavlopp på bearbetnings- och monteringsytor. De flesta verksamheter som ändå ger upphov till förorenat vatten är slutna, där ingenting leds direkt till avlopp. I förekommande fall samlas förorenat vatten från sådana processer upp och tas om hand för vidare behandling. Vattnet behandlas i den egna behandlingsanläggningen eller skickas för externt omhändertagande. Exempel på strömmar som behandlas i den egna behandlingen här är golvscurvatten, bearbetningsvätskor såsom emulsioner, skäroljor och dränage från provceller.

På området finns ett flertal tvätthallar; för tunga fordon, för interna truckar inför service samt för avdelningsbilar och tjänstebilar. Avloppen från tvätthallarna leds till spillvattennätet via oljeavskiljare, i något fall efter kompletterande rening.

Utsläpp till vatten beskrivs mer i detalj i den tekniska beskrivningens bilaga A5.

Buller

Ljudbidraget från industriella verksamheter av denna typ och omfattning alstras främst genom fasta installationer, och då i första hand fläktar och luftbehandlingsutrustningar. Också hantering av gods och transporter inom fabriksområdet påverkar ljudnivåerna i fabriken närhet.

Bolaget har uppdragit till ÅF Ljud och Vibrationer att utföra en kartering av bullerkällor och beräkna förväntade bidrag till ljudnivåer i omgivningen. Bolagets bidrag till den ekvivalenta ljudnivån vid bostäder beräknas till mellan 33 och 50 dBA. Bullerutredningen redovisas i tekniska beskrivningens bilaga A6.

Avfall

Inom bolaget bedrivs ett systematiskt arbete för att minska mängderna avfall och restprodukter. I detta arbete eftersträvas i första hand materialåtervinning så nära källan som möjligt. I den processen har särskilt uppmärksammats behovet att minska mängderna avfall som behöver deponeras. Vidare prioriteras åtgärder för att minska mängden av sådant specialavfall som kräver ett särskilt omhändertagande.

För hanteringen av avfall och restprodukter finns rutiner som säkerställer att varje avfallskategori hanteras och omhändertas på ett riktigt sätt. Hanteringen av avfall följs upp lokalt av respektive verksamhet och sammanfattas centralt.

Uppfyllande av de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken*Kunskapskravet*

Bolaget har erkänt stor kunskap och erfarenhet rörande den bedrivna verksamheten som varit i drift under många år. Bolaget har därför hunnit skaffa sig ingående kunskaper och erfarenheter också rörande anläggningens påverkan på miljön. Drift

och underhåll sköts av personal med lång erfarenhet av anläggningen. För utarbetande av miljökonsekvensbeskrivningen har engagerats extern expertis.

Verksamheten är certifierad enligt ISO 14001.

Skyldigheten att vidta skyddsåtgärder

Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår att bolaget uppfyller sina skyldigheter vad gäller att förebygga, hindra eller motverka att den ansökta verksamheten medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Kemikalier

Inom Scaniakoncernen bedrivs sedan lång tid ett målinriktat och strukturerat arbete med granskning av kemikalier inför godkännande för användning i verksamheten och för att kunna ersätta kemikalier med sådana som är bättre ur miljösynpunkt. Kemikaliefrågorna redovisas närmare i verksamhetsbeskrivningen. En förteckning över kemikalier med riskfraser och faroangivelse finns i den tekniska beskrivningens bilaga A3.

Hushållning med råvaror och energi

Av såväl miljö- som resursskäl arbetar bolaget aktivt med att minska mängden avfall och användningen av vatten och energi.

Ett aktivt arbete för att minska energianvändningen med kartläggning av möjligheter till energibesparing har lett till ett minskat energibehov trots en ökad produktion. Energi- och bränsleanvändning m.m. följs fortlöpande upp av respektive verksamhet.

Energibesparande åtgärder vidtas fortlöpande i verksamheten och ingår i bolagets strävan att genom ständiga förbättringar minska energibehovet. Alla större

byggnader är försedda med utrustning för återvinning av värme ur frånluften. Det finns ett antal processutrustningar vars värmeåtervinning är kopplad till fjärrvärmenätet för nyttiggörande av återvunnen energi. Vid motorprovning är många av provcellerna utrustade så att den bortbromsade energin används för elproduktion.

Lokalisering

Verksamheten har funnits på platsen sedan 1892. Omfattningen av nuvarande och tillståndsgiven verksamhet har befunnits tillåtlig. Den tillkommande produktionen är väl lokaliserad ur störningssynpunkt.

Infrastrukturen vid Södertäljeanläggningen är god och det finns personal som är väl utbildad för verksamheten. Transportmöjligheterna till och från anläggningen är goda.

Ansökan avser en verksamhet där befintlig infrastruktur och produktionsstruktur utnyttjas för att öka produktionen. Att åstadkomma detta med någon annan lokalisering är inte möjligt.

Att förlägga hela eller delar av den befintliga verksamheten, eller den utökade verksamhet som omfattas av ansökan, till någon annan lokalisering skulle innebära omfattande och oöverskådliga förändringar i Scantias globala produktionsstruktur.

Det är vare sig miljömässigt motiverat eller ekonomiskt rimligt att förlägga den ansökta verksamheten till annan lokalisering. Bolaget har därför inte funnit anledning att närmare utreda alternativa lokaliseringar.

Slutsats angående tillåtligheten

De förpliktelser som följer av hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken är uppfyllda och den ansökta verksamheten är därmed tillåtlig.

Tillämpning av 16 kap. miljöbalken

Bolaget anser inte att det finns skäl att tidsbegränsa tillståndet.

Bolaget har redovisat förslag till slutliga villkor.

Om föroreningar påträffas hanteras de i enlighet med bestämmelserna i 10 kap. miljöbalken. Anledning att föreskriva att bolaget ska ställa säkerhet för efterbehandlingskostnader finns inte enligt bolagets uppfattning.

Bolaget har fullgjort sina skyldigheter enligt tidigare tillstånd.

De andra verksamheter och särskilda anläggningar som behövs för bolaget finns så att anläggningen kan utnyttjas på ett ändamålsenligt sätt.

Miljökonsekvensbeskrivning och samråd

I bifogad miljökonsekvensbeskrivning redogörs bland annat för den ansökta verksamhetens påverkan på omgivningen. Sammanfattningsvis kan anges att verksamhetens påverkan på miljön inte är betydande.

Verksamheten påverkar inte några skyddade intressen och medför inte att någon miljökvalitetsnorm överskrids.

Genomförda samråd och länsstyrelsens beslut om betydande miljöpåverkan redovisas i en samrådsredogörelse, bilaga E till ansökan.

Industriutsläppsförordningen

Verksamheten omfattas av industriutsläppsförordningen genom gjuteriverksamheten.

För gjuterier finns ett så kallat BREF-dokument ("Reference Document on Best Available Techniques in the Smitheries and Foundries Industry") från 2005. Några slutsatser om bästa tillgängliga teknik har inte antagits.

En redogörelse för verksamheten i förhållande till aktuella BREF-dokument redovisas i den tekniska beskrivningens bilaga A11.

Statusrapport har upprättats och ingetts till tillsynsmyndigheten.

Seveso

Verksamheten omfattas av den lägre kravnivån enligt lagen om allvarliga kemikalieolyckor. En miljöriskanalys återfinns i tekniska beskrivningens bilaga A8.

Verkställighetsförordnande

Bolaget yrkar att verkställighetsförordnande meddelas så att bolaget kan planera för och genomföra den avsedda utökningen och undvika att denna fördröjs.

Vissa villkorsfrågor

Kontroll av villkor

De av Scania föreslagna villkoren 3 (aminer till luft), 6 (utsläpp av stoft), 8 (tvätt-hallar) samt 9 (oljeavskiljare) är inte avsedda att utgöra begränsningsvärden. De numeriska värden som anges i dessa villkor avser att precisera den nivå som motsvarar de åtgärdskrav som är motiverade utgående från miljöbalkens regler och som ska kunna innehållas om utrustningen drivs och underhålls så att lägsta möjliga utsläpp innehålls.

Vad avser villkor 7 (utsläpp av vatten från egen behandlingsanläggning) kan villkoret kompletteras med uppgift om hur kontrollen ska ske genom att det anges

att kontrollen ska ske genom kontinuerlig provtagning och analys på minst ett dygnssamlingsprov per månad när anläggningen är i drift.

Utformning av villkor

Följande anförs angående utformningen av villkoren 3, 6 och 9.

Syftet med de angivna villkoren är som ovan anförts att precisera en teknisk nivå som ska gälla för alla utrustningar som omfattas av det aktuella villkoret och att säkerställa att utrustningarna drivs och underhålls så att lägsta möjliga utsläpp uppnås utifrån de förutsättningar som gäller. De numeriska värden som anges representerar en därför teknisk nivå som typiskt ska kunna innehållas med den utrustning som väljs. Det sätt som utrustningen drivs på och den tillsyn och det underhåll som genomförs ska vidare vara utformad så att den angivna nivån kan innehållas. Angivna värden ska således inte uppfattas som begränsningsvärden.

De områden där den aktuella villkorskonstruktionen valts är sådana där begränsningsvärden inte ansetts motiverade eller praktiskt möjliga att kontrollera. Alternativet med att föreskriva begränsningsvärden har noggrant övervägts.

Även Mark- och miljööverdomstolen har i flera domar, exempelvis vad avser momentant buller i mål M 7989-10 (Betongindustri AB m.fl., 2011-10-12) och mål M 197-10 (SCA Packaging Obbola AB, 2012-02-28), valt att föreskriva vad som tekniskt ska uppnås i fall där begränsningsvärden inte befunnits ändamålsenliga. Även i dessa domar preciseras nivån på störningen med ett numeriskt värde som inte avses utgöra ett begränsningsvärde. Avsikten med de nu föreslagna villkoren är att på liknande sätt precisera en tillräcklig teknisk nivå, vilken i villkoret beskrivs med ett värde för det resultat som typiskt kan förväntas med en åtgärd av det aktuella slaget.

För att begränsningsvärden ska kunna komma ifråga måste de utformas så att ett överskridande verkligen är av sådan betydelse att det motiverar de stränga

sanktioner som blir följden av ett konstaterat överskridande. Vidare måste det vara möjligt att genom rimliga kontroller med tillräcklig säkerhet fastställa om begränsningsvärdet överskridits eller inte.

I exemplet med stoft från stoftavskiljare, villkorsförslag 6, är förutsättningarna att det finns ett 40-tal avskiljare fördelade över de olika tillverkningsenheterna. De största stoftavskiljarna betjänar luftflöden om 150 000 m³/h medan de minsta behandlar mindre än 500 m³/h. Samtliga avskiljare är sådana att de förväntade resthalterna vid normal funktion alltid är lägre än 5 mg/m³ och ofta mycket lägre än så. Det framstår som uppenbart att något enstaka överskridande av ett haltgränsvärde på någon av de minsta avskiljarna knappast kan vara en sådan försummelse som motiverar kraftfulla sanktioner. Samtidigt bör det finnas ett intresse av att alla avskiljare, oberoende av storlek, utformas, drivs och underhålls så att de angivna halterna innehålls.

I fallet med stoftavskiljare är man för kontroll av resthalten hänvisad till enstaka kontroller som utförs av externa ackrediterade mätlaboratorier. Varje provtagning utförs under några timmar i varje provobjekt. Resultatet kommer normalt Scania till del först flera veckor efter provtagningstillfället. Kostnader för att genomföra sådana undersökningar är betydande och uppgår till 10 000–20 000 kr per mätställe om fler än fem provtagningspunkter ska undersökas. I dag kontrolleras varje år ett antal utvalda avskiljare med mätning av externt laboratorium inom ramen för egenkontrollen. Dessutom utförs sådana kontroller i samband med filterbyten eller vid nyinstallation av avskiljare. Utöver detta sker regelbundet tillsyn och kontroll av avskiljarnas funktion och tekniska status på det sätt som beskrivits i ansökningshandlingarna.

Enstaka prov eller provtillfällen medger inte någon bedömning av med vilken säkerhet ett visst värde överskridits eller inte. För att med någon säkerhet göra en sådan bedömning behövs ett tillräckligt antal prov fördelat över tid. Mark- och miljööverdomstolen har i flera domar (exempelvis ovan nämnda mål M 197-10) angivit att begränsningsvärden som syftar till att beskriva funktionen på en viss

teknisk installation inte bör omfatta medelvärden över längre tidsperioder än en månad. De villkorsvärden som numera vanligen brukar föreskrivas som begränsningsvärden omfattar ofta månadsmedelvärden som får överskridas vid två tillfällen per kalenderår. Undantagsvis förekommer medelvärden bestämda vid minst fyra tillfällen och där villkoret innehålls så länge som tre värden är lägre än begränsningsvärdet.

I sammanhanget bör också nämnas att ett sätt att hantera situationer där bedömningsunderlaget måste begränsas till ett fåtal prov är att sätta begränsningsvärdet med en sådan säkerhetsmarginal att tillfälliga fel i mätning inte ska riskera medföra överskridanden. När man har få prov leder detta förfarande ofta till att begränsningsvärdena måste sättas så högt att de inte upplevs som meningsfulla.

I fallet med stoftavskiljare skulle ett begränsningsvärde innebära att alla cirka 40 stoftavskiljare skulle behöva kontrolleras vid minst fyra tillfällen eller fler per år. Kostnaden för sådana kontroller skulle bli betydande utan att något särskilt kan vinnas. Genom de regelbundna kontroller samt den uppföljning och inspektion som utförs inom ramen för det löpande underhållet och egenkontrollen uppnås med större säkerhet en god funktion på alla avskiljare.

Det kan, vad gäller stoftavskiljare, nämnas att kontroll tidigare skedde varje år på ett antal av de större avskiljarna. Detta ändrades dock i samförstånd med tillsynsmyndigheten till förmån för dagens förfarande eftersom kontrollen inte bedömdes som ändamålsenlig.

När förslagen till villkor upprättades övervägdes också möjligheten till alternativa utformningar. Bland annat övervägdes möjligheten att föreslå villkor för de samlade årliga utsläppen av stoft. Det föreligger emellertid stora svårigheter när ett sådant villkor ska kontrolleras. Det går inte att med tillräckligt stor noggrannhet bedöma en utsläppsnivå som med stor säkerhet alltid innehålls. Vid en sådan beräkning, så som också redovisats i ansökan, antas att alla avskiljare används hela sin nominella drifttid och att resthalten under hela drifttiden uppgår till medelvärdet av genomförda

mätningar. På så sätt kan man bestämma en storleksordning på de årliga utsläppen. För att klarlägga om ett sådant värde faktiskt har överskridits räcker det emellertid inte att veta hur stora utsläppen kan ha varit utan de faktiska omständigheterna, faktiska resthalter, luftflöden samt drifttider måste med tillräcklig säkerhet kunna bedömas. Samtidigt skulle ett sådant villkor innebära att många avskiljare skulle kunna drivas utan att uppfylla den prestanda för vidtagna försiktighetsmått som prövningen resulterat i.

Vad beträffar såväl aminer efter aminskrubbers (villkor 3) som resthalt olja efter oljeavskiljare (villkor 9) är förhållandena jämförbara med dem som avser stoftavskiljare i och med att det rör sig om flera utrustningar som ska uppnå samma tekniska prestanda och för vars kontroll man är hänvisad till provtagning vid enstaka tillfällen. Även vad avser tvätthallarna (villkor 8) är förhållandena likartade, vilket redovisas närmare nedan.

Trots att det i alla de fall där villkor av det aktuella slaget föreslagits inte bedömts möjligt eller rimligt att föreslå begränsningsvärden har det funnits ett önskemål att i villkor kunna precisera den tekniska prestanda som är nödvändig för att i de aktuella fallen uppnå vad som blivit resultatet av prövningen. Sådana villkor är till stor hjälp för Scania när nya installationer övervägs eller när resultatet av tillsyn och underhåll ska bedömas. Sådana villkor bör också kunna vara ett stöd för tillsynsmyndigheten.

Det ska slutligen framhållas att mark- och miljödomstolarna i Växjö och Vänersborg också har funnit liknande villkor ändamålsenliga i domar för Volvo Cars i Olofström (mål M 4120-11), Volvo Powertrain i Skövde (mål M 38-13) och Volvo Cars i Skövde (mål M 4198-13). Förhållandena i dessa anläggningar är mycket snarlika dem vid Scania i Södertälje.

Villkor 7

För att tillfredsställa behovet av att reglera utsläppen även om något haltvillkor överskrids under enskilda månader brukar vanligen användas en föreskrift om årsmedelhalt eller en mängd per år.

I detta fall rör det sig om en anläggning dit olika avfallsvatten som uppsamlats i verksamheten förs för att behandlas. Om anläggningen inte fungerar på avsett sätt och begränsningsvärdena avseende halter av föroreningar därför överskrids kan avfallsvattnet i stället avbördas som farligt avfall under den tid som behövs för att återställa utrustningens funktion. I ett sådant fall är en begränsning av utsläppta mängder att föredra. Enligt den tekniska beskrivningen har den största mängd avfallsvatten som kan behöva behandlas bedömts uppgå till 10 000 m³ per år i den ansökta verksamheten. Om de föreslagna haltvärdena, 0,1 mg zink per liter och 5 mg olja som oljeindex per liter, precis innehålls hela året motsvarar det 50 kg olja respektive 1 kg zink per år. Dessa värden kan också föreskrivas som årliga utsläppsvärden.

Villkor 8

Det föreslagna villkoret 8 avser att reglera utsläppen från tvättanläggningar för fordon, till skillnad från villkor 7 som reglerar utsläppen från den egna behandlingen av i anläggningen uppsamlade avfallsvatten. Villkor som avser att reglera utsläppen från tvätthallarna har funnits sedan verksamheten först prövades enligt miljöskyddslagen i och med Koncessionsnämnden för miljöskydds beslut 1978-12-15 (183/78, villkor 1) och har haft liknande lydelse som det föreslagna villkoret sedan Koncessionsnämndens beslut 1997-12-17 (165/97, villkor 9). Villkoret har hittills inte medfört några svårigheter vid sin tillämpning.

Villkorets nuvarande utformning och materiella innebörd är ursprungligen hämtat från Naturvårdsverkets Allmänna råd 96:1 ”Fordonstvätt, mål och riktvärden” (AR 96:1).

Dessa upphävdes av Naturvårdsverket i april 2004 med hänvisning dels till den formella uppbyggnaden, dels till tekniska problem. De allmänna råden ersattes i maj 2005 av ett branschfaktablad. Även det senare innehöll förslag till villkorsutformning av riktvärdestyp med samma uppbyggnad och inriktning som det nu aktuella villkoret. I Södertälje kommun finns åtminstone sedan 2006 år riktlinjer för utsläpp från fordonstvättar. Dessa riktlinjer har i februari 2014 ersatts av SYVAB:s ”Riktlinjer för utsläpp till avlopp från fordonstvättar i Botkyrka, Nykvarn, Salem och Södertälje”. SYVAB:s riktlinjer innehåller utsläppsvärden på samma sätt som i villkoret. Riktlinjerna innehåller också noggranna föreskrifter om hur kontroll ska ske och hur rättelse ska åstadkommas i den händelse något utsläppsvärde inte kan innehållas.

Det villkor som nu föreslås innebär inget annat än att Scania åtar sig att, där det behövs, vidta de åtgärder som krävs för att uppfylla vad som generellt gäller för tvättanläggningar i kommunen i enlighet med det som SYVAB föreskrivit. Detsamma gäller omfattningen av den kontroll som föreskrivs i riktlinjerna. Det kan visserligen ifrågasättas om ett villkor överhuvudtaget behövs. Ett åtagande om att följa det som framgår av riktlinjen borde vara tillräckligt. Det framstår emellertid som fördelaktigt för verksamhetsutövaren att det av villkor framgår vilken teknisk nivå som ska uppnås när nya anläggningar inrättas och som genom tillsyn och underhåll ska upprätthållas. Det kan inte heller vara till nackdel för tillsynsmyndigheten att det av villkor framgår vilken teknisk nivå på försiktighetsmått som provningen resulterat i.

Beträffande förhållandet till det föreslagna villkoret 7 reglerar det som framgår ovan inte samma sak. Villkor 7 reglerar utsläppen från den behandling av i verksamheten uppsamlade avfallsvatten som för närvarande sker i den centrala behandlingsanläggningen. Villkoret 8 reglerar den tekniska nivån på åtgärder för att minimera utsläppen från fordonstvättar.

REMISSMYNDIGHETERNAS UTVECKLING AV TALAN

Remissmyndigheterna har till stöd för sin talan anfört bland annat följande.

I fråga om synpunkter från länsstyrelsen som rör behov av att bolaget utvecklar sin redovisning noteras att bolaget i sitt bemötande gett in sådana kompletterande uppgifter (se under rubriken Bolagets bemötande nedan).

Länsstyrelsen*Utsläpp till luft*

Under samrådet ställde länsstyrelsen fråga angående hälsofarliga utsläpp till luft. För amin har bolaget ett gränsvärde om 2 mg/m^3 , som kan jämföras med ett yrkeshygieniskt nivågränsvärde (8 timmars exponering) för dimetyletylamin om 6 mg/m^3 . För kresol/ fenoler uppger inte bolaget vilka värden som uppmäts, bara att de är lägre än gällande gränsvärden för arbetsmiljö. Detta bör utvecklas.

Länsstyrelsen har i materialet inte funnit tydliga upplysningar hur bolagets utsläpp av organiska lösningsmedel förhåller sig till förordningen (2013:254) om användning av organiska lösningsmedel. Detta bör förtydligas.

De totala utsläppen av kväveoxider från de olika delarna och processerna inom verksamheten vid ansökt verksamhet bör förtydligas. Länsstyrelsen önskar att bolaget förtydligar hur utsläppen kan minska och i vilken grad genom föreslagna förkortade motorprovtider.

Buller

Bolaget redovisar i bilaga A6 möjliga åtgärder och kostnadsberäkningar för att uppnå 40 dBA respektive 45 dBA ekvivalent bullernivå nattetid i 5 av 6 beräkningspunkter. Bolaget har åtagit sig att genomföra bullerdämpande åtgärder för att

säkerställa bullervillkor om 45 dBA nattetid. Länsstyrelsen finner det rimligt att detta uppfylls men inte heller kostnadsmässigt orimligt att uppnå 40 dBA. Med bullerdämpande åtgärder som genomförs fastighetsnära eller i fastigheterna skulle utöver industribuller även trafikbuller kunna avhjälpas.

Naturvårdsverkets vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller (rapport 6538, april 2015) anger 40 dBA som utgångspunkt för olägenhetsbedömning vid bostäder. Bolaget planerar för en omfattande utökning av sin verksamhet på nuvarande lokalisering, dvs. att långsiktigt bedriva verksamhet på plats. Kartläggningen av externt buller inför tillståndsansökan är mycket välgjord och ger goda förutsättningar för arbete med vidare bullerdämpande åtgärder.

Risk och säkerhet

Länsstyrelsen har följande synpunkter gällande bolagets beskrivning av olycksrisker förknippade med verksamheten. Ansökan bedöms i stort beskriva relevanta aspekter utifrån ett olycksriskperspektiv, där både påverkan på omgivningen och omgivningens påverkan på verksamheten har beaktats. Av miljökonsekvensbeskrivningen framgår att bolaget avser att gå vidare med de förslag till åtgärder som ÅF föreslår i bilaga A8, Miljöriskanalys Scania Södertälje. Länsstyrelsen är positiv till detta och anser att det är särskilt angeläget att en fortsatt riskbedömning av ammoniakhanteringen genomförs. En olycka med ammoniakutsläpp har bedömts kunna medföra skador på människor utanför verksamhetsområdet, varför det är viktigt att analysera detta närmare.

Därtill saknar länsstyrelsen uppgifter om hur mycket större förbrukningen av farliga kemikalier bedöms bli vid den utökade verksamheten jämfört med nuvarande verksamhet (som har en årsförbrukning av gasol på cirka 2 000 ton). Ansökan bör kompletteras med dessa uppgifter. Länsstyrelsen anser även att de delar av bolagets riskutredning som påverkas av en större omsättning av farliga kemikalier, exempelvis lossning av gasol från tankvagn, bör uppdateras och värderas utifrån förutsättningarna med den sökta verksamheten.

Bolaget bör vidare förtydliga hur många transporter av farligt gods på väg och järnväg som den utökade verksamheten kan ge upphov till och om denna utökning skulle kunna innebära påtagligt förhöjda risker kring transportlederna.

Naturvärden

Inom kvarter Lastbilen har en nyckelbiotop med den största kända förekomsten av Brandticka i landet identifierats. Det har inte tydliggjorts i handlingarna hur utvidgningen av provbaneområdet kan komma att påverka den rödlistade arten. Länsstyrelsen förutsätter att bolaget vidtar skyddsåtgärder så att den utvidgade produktionen och verksamheten inte kommer att påverka förekomsten av Brandticka på ett negativt sätt.

Miljönämnden

Villkor 2

Bolagets förslag till villkor för utsläpp av VOC bedöms som rimligt.

Villkor 4

Problemen med lukt från gjuteriet är påtagliga och det behövs ett villkor som reglerar hur bolaget ska hantera detta. Tidigare villkor föreskrev att "Utsläpp av luktande ämnen ska inkapslas och avventileras på sådant sätt att de inte leder till olägenheter i omgivningen". Att utforma villkoret som bolaget föreslagit i ansökan medför inget incitament att förbättra situationen, även om det redan i dag görs ett arbete för att komma tillrätta med problemen. Det föreslagna villkoret ger inte heller tillsynsmyndigheten någon möjlighet att ställa krav på åtgärder, till exempel om den utökade verksamheten skulle medföra ökade problem med luktande utsläpp eller att typen av luktande ämnen skulle förändras. Det räcker ju med att de luktande ämnena inkapslas och avventileras via skorstenen.

Det är inte rimligt att behöva invänta att krav om några år kan komma att ställas på verksamheten, efter uppdatering av BREF för gjuterier och beslut om nya BAT-slutsatser.

Det ska framgå i villkoret att bästa möjliga teknik ska användas, så snart det är möjligt, för att minska luktolägenheterna.

Det nuvarande villkoret är bättre utformat och i enlighet med det BREF-dokument från maj 2005 som bolaget hänvisar till på s. 66 i bilaga A i ansökan. Enligt Breffen är bästa tillgängliga teknik att kapsla in och avventilera de aktuella utsläppen på ett sådant sätt att det inte leder till olägenheter i omgivningen. Detta ger i alla fall nämnden möjlighet att agera om olägenhet av betydelse skulle uppstå.

Villkor 5

Bolagets förslag till villkor för utsläpp av kväveoxider bedöms som rimligt.

Villkor 6

Bolagets förslag till villkor för utsläpp av stoft bedöms som rimligt.

Villkor 7 och 8

Bolagets förslag till villkor om avledning till kommunens spillvattennät och utsläpp från fordonstvättar bedöms som rimliga.

Villkor 9

Bolagets förslag till villkor ska ändras så att oljeavskiljare installerade på spillvattennätet ska uppfylla kraven för klass I enligt svensk standard SS-EN 858-1 och 858-2 inom två år från det att tillståndet har tagits i anspråk.

I ansökan anges att utsläpp från oljeavskiljare kopplade till spillvattennätet ska utformas och drivas så att oljeindex kan hållas lägre än 50 mg/l. Kraven i dag vid installation av nya oljeavskiljare är att dessa ska uppfylla svensk standard SS-EN 858-1 och 858-2, vilket för avskiljare av klass I innebär att utsläppet av olja mätt som oljeindex ska vara högst 5 mg/l. I standarderna ställs krav på konstruktion och utformning, reningsgrad och återkommande kontroller av avskiljare. Detta kan bedömas vara bästa möjliga teknik för den typen av utrustning.

Därmed är det rimligt att de avskiljare som bolaget har kopplade till spillvattennätet åtminstone inom en rimlig tidsrymd klarar de utsläppsvärden som gäller för oljeavskiljare klass I och att avskiljarna kontrolleras återkommande enligt svensk standard.

Miljönämnden ställer i dag krav på kontroller av oljeavskiljare enligt standarden på andra verksamheter i kommunen, som bilverkstäder. Nästa steg i tillsynen är att ställa krav på provtagning och utsläppshalter även av oljeavskiljare som betjänar mindre verksamheter.

Bolaget har anfört att nämndens synpunkt på villkor 9 är orimlig ur kostnads-synpunkt att genomföra, med hänvisning till att det skulle kräva att alla oljeavskiljare skulle behöva bytas ut. Nämndens förslag till ett lägre värde på oljeindex innebär inte med automatik att alla oljeavskiljare behöver bytas ut. Eftersom en genomgång av de oljeavskiljare som finns i verksamheten pågår, så kommer det att finnas ett bättre underlag för vilka åtgärder som krävs när detta är genomfört. Därför föreslås att det skärpta kravet på utgående vatten från oljeavskiljare införs inom en rimlig tidsrymd.

I P95 Svenskt Vatten, Råd vid mottagande av avloppsvatten från industri och annan verksamhet, sägs att inkommande vatten till reningsverket bör innehålla 5–50 mg/l mätt som oljeindex. Eftersom SYVAB i sina riktlinjer för oljeavskiljare också anger att det pågår en skärpning av kraven på oljeindex, så anser nämnden att ett villkor i

ett tillstånd som är tänkt att gälla under lång tid framöver inte ska tillåta högre utsläppsvärden än vad som i dagsläget är tekniskt möjligt.

Villkor 10

Eftersom bullerutredningen, bilaga A6 i den tekniska beskrivningen, visar att verksamheten klarar ljudnivån 50 dBA även dagtid, ska villkoret ändras så att ljudnivån dagtid kl. 06.00–18.00 sätts till 50 dBA.

Krav ska ställas på att ett systematiskt arbete genomförs för att, till exempel i samband med reparationer eller nyinstallationer av anläggningar och utrustningar, dämpa ljudnivåerna ytterligare från ljudkällor som bidrar till att ljudnivån 40 dBA överskrids nattetid vid de närmaste bostäderna.

Bolagets motivering att bullernivån i omgivningen redan är hög är inte godtagbar för att sätta begränsningsvärdet dagtid till 55 dBA. Även om omgivningsbullret domineras av trafikbuller så måste även bidrag från industrin hållas så låga som möjligt.

Avfall

I nuvarande tillstånd ingår ett villkor om hantering och förvaring av avfall. Detta saknas i bolagets förslag till nya villkor. Det behövs ett villkor som säger att avfall ska förvaras och hanteras på sådant sätt att eventuellt läckage och spill kan samlas upp och omhändertas på lämpligt sätt från miljösynpunkt. I ansökan saknas verksamheten enligt 29 kap. 7 §, verksamhetskod 90.80 provningsnivå C; anläggning för sortering av annat avfall än farligt avfall, om den hanterade avfallsmängden är större än 1 000 ton per kalenderår.

BOLAGETS BEMÖTANDE

Bolaget har bemött inkomna synpunkter enligt följande.

Bemötande av synpunkter från länsstyrelsen

Halten av fenoler och kresoler

Det yrkeshygieniska gränsvärdet för både fenol och kresol är 1 ppm som nivågränsvärde och 2 ppm som korttidsmedelvärde. Detta motsvarar 4–4,5 mg/m³ respektive 8–9 mg/m³.

Av tabell 16, s. 65, i den tekniska beskrivningen framgår att utsläpp av fenol/kresol mätts vid minst fyra tillfällen. Medelvärdet av summahalterna fenol och kresol har varierat mellan <0,1 och 11,4 mg/m³ vid mättillfällena. De typiska värdena ligger runt 1 mg/m³. Vid mätningen 2003 uppmättes ovanligt höga halter, 11,4 mg/m³. Orsaken har inte kunnat klarläggas. Vid detta tillfälle var halten fenol i genomsnitt 7,8 mg/m³ medan motsvarande halt för kresol var 3,6 mg/m³. Även vid detta tillfälle var halterna i skorstenen således i nivå med de yrkeshygieniska gränsvärdena. Vid övriga tillfällen har halterna i skorstenen varit långt under de yrkeshygieniska gränsvärdena.

Utsläppta mängder VOC

Enligt 12 § förordningen om användning av organiska lösningsmedel är kraven uppfyllda antingen genom att följa de begränsningsvärden som anges i 25–77 §§ eller genom att tillämpa en plan för minskade utsläpp som uppfyller kraven enligt 78–82 §§. I detta fall ska det senare tillämpas.

Av Scanias redovisning (s. 71 och 72 i den tekniska beskrivningen) framgår hur verksamheten uppfyller kraven. Detta redovisas också årligen i miljörapporten. Av redovisningen framgår att målvärdet enligt förordningen motsvarar 0,38 kg/VOC per kg torrsubstans i inkommande material. Vidare framgår att Scanias utsläpp, 32,3 ton 2014, motsvarar 0,14 kg VOC per kg torrsubstans. Scania uppfyller med andra ord kraven i förordningen.

Utsläpp av kväveoxider

Nuvarande och framtida utsläpp av kväveoxider har beräknats för verksamhetens olika delar, men redovisats under olika avsnitt i den tekniska beskrivningen (jfr tabell 12, 13 och 14). I sammanfattning gäller följande.

Avser	2014 ton NO _x /år	Ansökt verksamhet ton NO _x /år
Leveransmotorprovning	23,8	58,0
Laboratoriemotorprovning	17,7	25,0
Interna transporter	3,4	5,0
Prov- och demobana	8,9	12,5
Testslinga	1,5	2,0
Reservkraft	3,3	3,3
Totalt	58,6	105,8

När värdena i tabellen betraktas bör det påminnas om vad som sägs i den tekniska beskrivningen om hur utsläppen, utom för motorprovningarna, har uppskattats med hjälp av generaliserade schablonvärden. I tabellen anges utsläppen med decimaler medan de i den tekniska beskrivningen anges som heltal. Det senare ger en mer korrekt bild av noggrannheten i beräkningarna.

Möjligheten att minska utsläpp genom kortare provtider gäller uteslutande leveransmotorprovningen. Alla motorer som monteras i Södertälje funktionsprovas före leverans. Dessutom tas ett mindre antal motorer ut för revisionsprovning, som utförs för att verifiera motorns överensstämmelse med typgodkännande. Den senare provningen är starkt reglerad både vad avser antalet motorer som ska tas ut och hur provningen ska genomföras. Här saknas förutsättningar att påverka omfattningen.

Vad gäller funktionsprovningen så är utsläppen beroende av flera faktorer såsom provtidens längd, bränsleförbrukning per provcykel, de specifika utsläppen samt antalet motorer som behöver omprovas.

De specifika utsläppen, mätt som utsläpp per kWh eller per gram bränsle, är framför allt beroende av motortyp men också av provcykelns utseende. Tidigare motor-generationer har klarat utsläppskraven genom förbränningstekniska åtgärder medan nya motortyper utnyttjar rening av avgaserna. Det innebär att senare motortyper optimeras mot lägre bränsleförbrukning, medan den primära bildningen av kväveoxider blir av underordnat intresse. Eftersom reningen monteras först vid slutmonteringen av fordonet sker leveransprovningen utan sådan rening. Även om den funnits på plats skulle den inte haft någon betydelse eftersom provtiden vid leveransprovningen är för kort för att systemet ska hinna ställas in. Genom dessa förhållanden kommer senare motorgenerationer att lämna ett större utsläpp av kväveoxider än tidigare under i övrigt likartade förhållanden. Effektivisering av provkörningscykeln och nya och bättre styrsystem för provningen som minskat störningar och behovet av omprovning har samtidigt medfört minskade utsläpp. Därmed har de årliga utsläppen inte ökat i den utsträckning som kunde förväntas med hänsyn till de högre specifika utsläppen och den ökade produktionen.

Den provtid som behövs, specifik bränsleförbrukning och specifika utsläpp är beroende av vilken typ av motor som provas. När utsläppen av kväveoxider beräknades för nuvarande och framtida förhållanden togs hänsyn till hur fördelningen av olika motortyper ser ut och hur de bedömdes komma att se ut. Därmed har också hänsyn tagits till sådana förbättringar som kan förutses genom kortare provtider, minskad bränsleförbrukning och ändrade körcykler, men också de ökade utsläpp som blir en följd av att fler motorer av den senaste motorgenerationen med högre primära utsläpp ska tillverkas.

För närvarande varierar provtiden, så som angivits ovan, mellan olika motortyper. Den längd som behövs är dels beroende av vilka funktioner som kan testas redan i tillverkningen, dels vilken tid som behövs för att genomföra testen i provcellen. För att kunna förändra provningen krävs omfattande åtgärder framför allt vid monteringen. Att ändra utförandet av provningen är därtill en känslig process, där det inte går att göra avkall på tillförlitligheten. Om fel i motorn inte skulle upptäckas vid

provningen skulle det vara möjligt att motorer med oupptäckta fel kom ut på marknaden. Sådana fel skulle kunna upptäckas först efter flera år.

Med de provtider som förekommer i dag om i genomsnitt knappt 15 minuter är den kvarvarande potentialen i minskade utsläpp enbart på grund av denna faktor inte längre särskilt stor. Flera faktorer som minskad bränsleförbrukning, ändrade körcykler och färre omprov har också en potential att minska utsläppen per provad motor. Hur stor den potentialen kan vara låter sig inte bedömas.

Ekvivalentbullernivåer i omgivningen

Av den utredning som utförts av ÅF Ljud och Vibrationer och som ingetts i målet (bilaga A:6 till den tekniska beskrivningen) framgår att åtgärder behöver vidtas för att med säkerhet innehålla 45 dBA nattetid. Kostnaden för dessa åtgärder har bedömts uppgå till minst fem miljoner kr. Scania har också åtagit sig att vidta åtgärder så att 45 dBA ska kunna innehållas nattetid i alla punkter runt anläggningen senast två år efter det att ett nytt tillstånd tagits i anspråk. Scania har därtill föreslagit ett villkor i överensstämmelse med detta.

Av utredningen framgår också att ytterligare ett stort antal källor behöver åtgärdas för att ha en möjlighet att nå ned till nivån 40 dBA nattetid. Kostnaden har bedömts till minst tio miljoner kr. Av utredningen framgår att bedömningen är mycket osäker både vad avser kostnaden och huruvida åtgärderna kommer att vara tillräckliga. Av utredningen framgår också att åtgärderna inte bedöms medföra någon märkbar förbättring för de kringboende. Vid en samlad bedömning av kostnaderna och den uteblivna effekten måste ytterligare åtgärder framstå som orimliga.

Scania avser att även fortsatt bedriva ett systematiskt arbete för att minska bullret i omgivningen i samband med att förändringar vidtas och när utrustning byts ut.

Bolagets systematiska arbete för att minska buller i omgivningen stämmer väl med länsstyrelsens synpunkt. Bolagets arbete med att minska buller i omgivningen

fortsätter och det arbetet kan mycket väl ha som mål att successivt minska bullerbidraget så att det på längre sikt kan minska till 40 dBA nattetid, åtminstone i de delar av omgivningen där en sådan minskning är meningsfull. Ett sådant successivt arbete bör emellertid inte regleras i ett villkor. Åtagandet kan dock mycket väl följas upp i den löpande tillsynen.

Även om ansökan avser en väsentlig utökning av verksamheten och denna kan antas komma att bedrivas under lång tid på platsen, kan utökningen ske samtidigt som verksamhetens bidrag till buller i omgivningen minskar och dessutom med en väsentlig skärpning av villkoret för buller jämfört med vad som nu gäller.

Fastighetsnära åtgärder

Av miljökonsekvensbeskrivningen avsnitt 11.2 s. 54, särskilt bild 11-3 s. 55, framgår att de dygnsekvivalenta bullernivåerna runt Scania till följd av trafik m.m. är mycket höga. Av den bullerutredning som utförts av ÅF Ljud och Vibrationer (bilaga A:6 till den tekniska beskrivningen), tabell 5 s. 12, framgår att bidraget från vägar och järnväg är betydligt högre än bidraget från Scantias verksamhet i de flesta av referenspunkterna. Särskilt gäller det de punkter (1, 2 och 6) där Scantias verksamhet lämnar störst bidrag. Av utredningen framgår också att trafikbullret även under perioden mellan kl. 02 och 04, då trafikbullret antas vara som lägst, var högre än bidraget från Scania i de punkter som mest berörs av Scantias verksamhet.

Under antagande att fastighetsnära åtgärder avser ljuddämpande fönster, bullerplank eller liknande kan konstateras att sådana åtgärder i första hand skulle utgöra en begränsning av trafikbullret. Sådana åtgärder kan inte motiveras av behovet att minska Scantias bidrag.

Riskbedömning ammoniak

Länsstyrelsen, som ställt sig positiv till Scantias åtagande att arbeta vidare med de åtgärder som föreslagits i den ingivna riskrapporten, framhåller vikten av att en

fortsatt bedömning av ammoniakhanteringen sker. Scania bekräftar att en sådan riskbedömning kommer att ske inom ramen för den översyn av säkerhetsledningssystemet som nyligen påbörjats med anledning av de ändringar i regelverket som skett genom implementeringen av Seveso III- direktivet och den översyn av handlingsprogrammet som enligt förordningen om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor vid behov ska ske före den 1 juni 2016.

Uppdatering av riskutredning

Scania har låtit ÅF genomföra en uppdatering av riskutredningen. Av utredningen (avsnitt 2) framgår en bedömning av den ökade hanteringen av farliga kemikalier som föranleds av den ansökta verksamheten. Med anledning av att Scania för närvarande utreder hur framtida transporter av gasol bäst kan ske har utredningen omfattat såväl transport med järnväg som via väg. Utredaren gör bedömningen att risknivån i såväl nuvarande som ansökt verksamhet är mycket låg oberoende av vilket transportsätt som används.

Transporter farligt gods

Länsstyrelsen önskar att Scania förtydligar hur många transporter av farligt gods som den utökade verksamheten kan ge upphov till och om denna utökning skulle kunna innebära påtagligt förhöjda risker kring transportlederna.

För att skaffa en bild av mängden farligt gods (ADR) som transporteras till och från Scanias verksamhet har tillgängliga uppgifter gått igenom och sammanställts. Resultatet, som ska uppfattas som en uppskattning baserat på nuvarande förhållanden, framgår av en tabell.

Någon användbar statistik för mängden farligt gods på svenska vägar finns inte. Senast Statistiska Centralbyrån (SCB) genomförde en nationell inventering var under september månad 2006. Baserat på denna har transporterna av farligt gods på

E4/E20 genom Södertälje för år 2006 bedömts uppgå till motsvarande 1–1,5 miljoner ton per år varav 990 000–1 200 000 ton skulle utgöras av brännbara vätskor. Scantias andel av transporterna av farligt gods är liten, knappt 2 procent, i såväl nuvarande som ansökt verksamhet.

Brandtickan

Enligt detaljplanen för utvidgning av kvarteret Lastbilen, upprättad 2003-09-25, gäller särskilda planbestämmelser för förekomsten av brandticka. Bland annat nämns i planen:

”För att säkerställa brandtickelokalen har plankartan kompletterats med en planbestämmelse som innebär att omgivande granskog skall bevaras och kärrets tillrinning får inte förändras. Döda träd får inte tas bort. För att bevara svampen kan nya granstockar läggas över stockarna där brandtickan växer, så sprids mycelet vidare in i de nya träden. Vid anläggandet av prov- och demonstrationsbanorna skall hänsyn tas till brandtickans lokal och yt- och grundvattnet i kärrets tillrinningsområde får inte påverkas eller förändras. Svampkännare intresserade av brandtickan kan få möjlighet att besöka dess växtlokal i området om detta sker i organiserad grupp i samarbete med Scania.”

Med bestämmelserna i detaljplanen är förekomsten skyddad på det sätt länsstyrelsen eftersträvar.

Bemötande av synpunkter från miljönämnden

Lukt från gjuteriet

Som framgår av ansökningshandlingarna bedrivs ett systematiskt arbete för att förbättra gjutprocessen och minska utsläppen. Scania följer utvecklingen genom att följa och medverka i flera forum för att på så sätt i ett tidigt skede få möjlighet att utvärdera olika alternativ som på sikt kan leda till förbättringar inom kvalitet, yttre miljö och arbetsmiljö.

Scania är aktiv medlem av Svenska Gjuteriföreningen som bland annat bedriver

branschforskning. En representant från Scania är därtill ordförande i Gjuteriföreningens forskningsråd. Scania är också representerat i Gjuteriföreningens referensgrupp för miljö inom vilken gjuteriföretag och andra intressenter kan utbyta erfarenheter och få tidig kunskap om utveckling för att minimera miljöpåverkan. Inom referensgruppen behandlas frågor som kan röra åtgärder för att minska risken för lukt eller möjligheten att nyttiggöra olika avfallsslag som sand och stoft. Vidare finns Scania representerade i kompetensrådet där man bland annat genom utbildning för ut nyheter och förbättringar.

Inom gjuteriet finns en processgrupp som följer utvecklingen av gjuteriprocesser, bland annat vad avser sotersättningsmedel och bindemedelssystem.

Gjuteriet deltar också praktiskt i ett antal projekt där ny teknik provas och utvärderas.

Det arbete som bedrivs i gjuteriet har varit framgångsrikt och kommer att fortsätta även i den framtida verksamheten.

Det torde emellertid inte vara ändamålsenligt eller ens möjligt att föreskriva i villkor som innebär att åtgärder ska vidtas så snart det är tekniskt möjligt. När ny teknik införs måste det ske efter en samlad bedömning där bland annat kvalitet, arbetsmiljö, utsläpp, resursförbrukning och kostnader vägs in.

Av betydelse i sammanhanget kan också vara den uppdatering av den BREF som täcker gjuterier (Smitheries and Foundries Industry, SF) som är planerad att inledas i en nära framtid. Enligt planerna ska arbetet inledas 2016, vilket kommer att innebära att bindande krav (BAT Conclusions) några år därefter kommer att fastställas för branschen. Sådana bindande krav kommer, med stor sannolikhet, att också omfatta sådana tekniker och processer som kommunen avser.

Det av miljönämnden föreslagna villkoret har brister. Den första bristen är att villkoret föreskriver försiktighetsmått som avser en framtida och vid prövningen

okänd teknik eller åtgärd, vilket inte torde vara möjligt att föreskriva i villkor. Den andra bristen är att kravet att vidta åtgärder så snart de blir tillgängliga inte tar hänsyn till den avvägning som måste göras mellan nyttan av åtgärden och de andra hänsynstaganden bolaget måste göra, såsom hänsyn till produktionsteknik, kvalitet, arbetsmiljö och andra sekundära effekter, vilket bolaget tagit upp i föregående yttrande, samt kostnaden för densamma, det vill säga den rimlighetsavvägning som anges i 2 kap. 7 § miljöbalken. Miljönämndens krav i dess villkorsförslag tar således inte hänsyn till någon annan omständighet än att det är tekniskt möjligt att genomföra åtgärden. Miljönämndens villkorsförslag uppfyller därmed inte de krav som måste ställas på ett slutligt villkor.

Scania arbetar, som framgår av såväl ansökan som bolagets kompletteringsskrift 2015-11-09, aktivt med frågan om att minska riskerna för uppkomst av lukt till följd av verksamheten i gjuteriet, utan att några uttryckliga krav på sådant arbete ställs i något särskilt villkor. Incitamentet för Scania att arbeta med denna fråga minskar inte med det av bolaget föreslagna villkoret 4, som har det konkreta kravet att "Utsläpp av luktande ämnen ska inkapslas och avventileras via luktskorstenen", jämfört med det av miljönämnden föreslagna villkoret. Vad som i ansökningshandlingarna beskrivs om detta arbete och uppgiften att arbetet kommer att fortsätta även i den ansökta verksamheten är därtill ett fast åtagande från Scania.

Det villkor som nu gäller och som liksom det föreslagna villkoret innebär att utsläppen av luktande ämnen ska inkapslas och avventileras via luktskorstenen är en direkt anpassning till det som anges i EU:s referensdokument om bästa tillgängliga teknik för smidesverkstäder och gjuterier. I samband med att detta dokument i en nära framtid uppdateras kommer Europeiska kommissionen att fatta beslut om fastställande av BAT-slutsatser. Dessa kommer oavsett hur Scania arbetar med frågan och hur ett slutligt villkor i kommande tillstånd utformas att bli bindande för verksamheten. Det finns också möjlighet för bland annat tillsynsmyndigheten att väcka talan om ändring av villkor om förutsättningarna i 24 kap. 5 § 7 miljöbalken föreligger.

Bolagets fortsatta arbete med att minska risken för uppkomst av lukt är möjligt att följa inom ramen för tillsynen. Scania har inte något att erinra mot att mark- och miljödomstolen föreskriver att resultatet av bolagets arbete med att minska risken för uppkomst av lukt i omgivningen redovisas årligen till tillsynsmyndigheten. Hur redovisningen ska ske kan lämpligen regleras i kontrollprogrammet.

Oljeavskiljare

Kommunen anser att villkor 9 ska ändras så att oljeavskiljare installerade på spillvattennätet ska uppfylla kraven för klass I inom två år från det att tillståndet har tagits i bruk.

I handlingarna som ingetts med ansökan redovisas analysresultat från de fyra oljeavskiljare som ingår i egenkontrollen (teknisk beskrivning tabell 25). Utöver dessa finns fem oljeavskiljare som betjänar tvätthallar och som redovisats under den rubriken (teknisk beskrivning tabell 23). Inom området finns emellertid flera avskiljare som antingen inte längre fyller någon funktion men aldrig tagits bort, eller som betjänar mindre verksamheter och som därför inte bedömts som relevanta för egenkontrollen. Inom ramen för miljötillsynen och på initiativ från tillsynsmyndigheten har nyligen en inventering av oljeavskiljare inom området påbörjats. Inventeringen pågår fortfarande men har hittills resulterat i att det inom området identifierats åtminstone 22 oljeavskiljare. Bland dessa ingår de nio avskiljare som finns redovisade i ansökan på det sätt som angivits ovan. Fyra avskiljare avleds via oljeavskiljaren i byggnad 115 vilken ingår i egenkontrollen. Tio av avskiljarna är inte föremål för någon uppföljning inom egenkontrollen. De flesta av dessa fyller inte längre någon funktion, medan några betjänar områden där förorening kan förekomma om än i liten omfattning. Alla oljeavskiljare inom området töms och kontrolleras enligt ett tömningsschema.

Scania har för avsikt att fortsätta och slutföra inventeringen av befintliga oljeavskiljare och deras funktion som för närvarande pågår i samråd med tillsynsmyndigheten. När översynen är färdigställd bör det finnas ett bättre underlag för att

bedöma vilka oljeavskiljare som fortfarande är i bruk och bör omfattas av kontroll samt om det finns behov av ytterligare åtgärder. Det vidare arbetet bör kunna ske inom ramen för tillsynen. Scania har också i sin ansökan föreslagit att det, liksom i gällande tillstånd, ska delegeras en rätt för tillsynsmyndigheten att föreskriva villkor avseende spill och diffusa utsläpp av olja till spillvattennätet (D6). Med en sådan delegering finns det också möjlighet för tillsynsmyndigheten att vid behov föreskriva om ytterligare skyddsåtgärder.

Kommunens förslag till villkor innebär att alla oljeavskiljare ska grävas upp och ersättas med nya klass I-avskiljare. Det innebär en väsentlig skärpning på så sätt att resthalten av olja efter en klass II-avskiljare ska vara lägre än 100 mg/l vilket också överensstämmer med de villkor som nu gäller för verksamheten. En klass I-avskiljare förväntas ge en resthalt om 5 mg/l.

Av SYVAB:s riktlinjer framgår att det generella kravet SYVAB ställer på oljeavskiljare som avleds till spillvattennätet är 50 mg olja mätt som oljeindex per liter. Det villkor Scania föreslagit ansluter till dessa krav. Det bör även erinras om att det föreslagna villkoret redan innebär en avsevärd skärpning av nu gällande villkor om 100 mg olja per liter. Det villkor Scania föreslagit ska naturligtvis omfatta samtliga oljeavskiljare i bruk.

Kostnaden för att gräva upp och ersätta oljeavskiljare är betydande. Bara grävning och rörarbeten uppskattas uppgå till mellan 150 000 och 200 000 kr för en typisk avskiljare. Till det ska läggas kostnaden för oljeavskiljare som kan variera mellan 30 000 och 80 000 kr beroende på vilket flöde den ska dimensioneras för. Med kostnader för projektering och upphandling m.m. kan man uppskatta kostnaden för ersättning av en typisk avskiljare till 250 000–400 000 kr. Naturligtvis varierar de faktiska kostnaderna och en del avskiljare kan ersättas till en lägre kostnad medan andra kan kräva betydligt mer. Bland annat förekommer avskiljare som är förklagda under golv inomhus vilket skulle medföra avsevärda kostnader om den ska bytas.

Det saknas i kommunens yrkande motiv till varför oljeavskiljare inom Scantias verksamhet ska bedömas strängare än vad som generellt gäller på orten. Scania har dock uttryckt att de inte motsätter sig att det vid nya installationer av oljeavskiljare eller när äldre oljeavskiljare ska ersättas görs en bedömning av vilken typ av avskiljare som lämpligen bör installeras.

Krav på åtgärd vid en provning enligt miljöbalken måste alltid utgå från det miljömässiga behovet i det enskilda fallet.

Även om det generellt skulle finnas ett miljömässigt behov i Södertälje så måste åtgärden dessutom vara ekonomiskt rimlig vid en avvägning enligt 2 kap. 7 § miljöbalken mellan nyttan av åtgärden och kostnaden för densamma.

Scania delar inte miljönämndens inställning att enbart den omständigheten att det på marknaden finns klass I-avskiljare tillgängliga som ger lägre resthalter än 50 mg olja/l, utgör skäl till att gräva upp och ersätta samtliga befintliga oljeavskiljare. Det miljömässiga behovet i Södertälje kan förslagsvis bedömas utifrån spillvattenmottagaren SYVAB:s riktlinjer. Scantias avsikt är att de oljeavskiljare som finns på industriområdet ska utformas, kontrolleras och underhållas på samma sätt som gäller för oljeavskiljare på orten i övrigt. Utifrån SYVAB:s riktlinjer har Scania föreslagit att kommande villkor ska motsvara det i riktlinjerna angivna värdet, dvs. oljeavskiljarna ska vara dimensionerade för och drivas så att resthalten olja (mätt som oljeindex) inte överstiger 50 mg/l, vilket motsvarar hälften av vad som gäller i nuvarande villkor. Något miljömässigt behov av att ställa strängare krav på Scantias oljeavskiljare än vad som generellt gäller för oljeavskiljare på orten torde inte finnas och har heller inte åberopats.

Kostnaden för miljönämndens krav på utbyte är inte rimlig i förhållande till det miljömässiga behovet och den nytta som åtgärden ger.

Vad beträffar kontroll av oljeavskiljare har Scania inte något att erinra mot att kontrollerna sker på ett sätt som motsvarar kraven i standarden i enlighet med de

krav kommunen ställer på andra verksamhetsutövare. Den närmare utformningen av kontrollen bör regleras genom kontrollprogrammet.

Scania vill för tydlighetens skull framhålla att den oljeavskiljning som regleras i villkorsförslag 9 inte omfattar den avskiljning som regleras i villkorsförslag 8 avseende fordonstvättar.

Sammanfattningsvis anser inte Scania att miljönämndens krav på utbyte av oljeavskiljare ska bifallas.

Scania föreslår att vid installation av nya oljeavskiljare på spillvattennätet kan tillsynsmyndigheten med stöd av den föreslagna delegeringen D6 fastställa villkor för dessa.

Vad avser SYVAB:s riktlinjer är det självklart att Scania liksom övriga verksamheter på orten ska följa dessa krav.

Ekvivalenta ljudnivåer

När det gäller buller dagtid bör det framhållas att det knappast finns något behov av att skärpa villkoren med hänsyn till den relativa betydelse Scantias bullerbidrag har under dagtid. Det är också svårt att se något motiv till varför det ska meddelas skärpta villkor med begränsningsvärden för dagperioden med hänsyn till den miljöpåverkan Scantias bullerbidrag kan ha under den perioden.

Det systematiska arbete som Scania bedriver för att minska buller i omgivningen ska emellertid fortsätta. Det arbetet kan som angetts ovan mycket väl ha som mål att successivt minska bullerbidraget så att det på längre sikt kan minska till 40 dBA, åtminstone i de delar av omgivningen där en sådan minskning är meningsfull.

Scania har åtagit sig att vidta ytterligare åtgärder, i första hand för att begränsa bullret nattetid, så att bullret vid närliggande bostäder nattetid inte överstiger

45 dBA. Konsekvenserna av detta beskrivs i ansökningshandlingarna. Om de föreslagna åtgärderna får den effekt som avses bedöms även bullerbidraget dagtid minska så att bullret inte överstiger 50 dBA.

Scanias erfarenheter av den här typen av åtgärder är att effekten ofta är svår att bedöma på förhand och att ytterligare åtgärder eller alternativa handlingsätt ofta blir nödvändiga. Målsättningen med de åtgärder Scania åtagit sig att genomföra är att minska bullerbidraget nattetid, vilket i första hand är det som kan medföra en störning för kringboende.

Att prioritera åtgärder och kontroll för att ytterligare minska bullret dagtid är enligt Scania en olämplig och felaktig prioritering av resurser, eftersom åtgärderna inte kommer att ha någon märkbar betydelse för totala bullernivåerna dagtid vid aktuella bostäder. Scania kan inte heller se att verksamhetens bullerbidrag dagtid, som inte kan förnimmas i det totala samhällsbullret, kan medföra någon risk för olägenhet för omgivningen.

Det finns inte något behov av ytterligare skärpta villkor, inte minst med beaktande av dessas stränga straffrättsliga konsekvenser, för ett bullerbidrag som redan vid dagens förhållanden saknar betydelse för totala bullernivåerna i omgivningen eller risken för störningar från Scanias verksamhet.

Avfall

Utöver det som miljönämnden beslutat framgår av tjänsteskrivelsen att miljökontoret anser att det behövs ett villkor som säger att avfall ska förvaras och hanteras på sådant sätt att eventuellt läckage och spill kan samlas upp och omhändertas på lämpligt sätt ur miljösynpunkt.

De skyddsåtgärder och försiktighetsmått som vidtagits och som redovisas i ansökan syftar till det som framgår av kommunens önskemål. Scania har därutöver föreslagit

ett delegationsvillkor, på samma sätt som gäller i nuvarande tillståndsbeslut, som innebär att tillsynsmyndigheten ska ges möjlighet att föreskriva villkor avseende hantering och förvaring av avfall. Detta förfarande borde vara mer ändamålsenligt för att åstadkomma det som miljökontoret eftersträvar.

Det är bolagets uppfattning att det inte bedrivs någon verksamhet som omfattas av verksamhetskod 90.80. Bolaget yrkar dock tillstånd för den verksamhet som beskrivs i ansökan, oavsett om aktuell verksamhetskod finns angiven i ansökan.

DOMSKÄL

Inledning

Bolagets verksamhet i Södertälje omfattar ett gjuteri och verkstäder för tillverkning och montering av fordonskomponenter samt montering av lastbils- och busschassier. Vidare består verksamheten av anläggningar för forskning och utveckling samt stödfunktioner. Verksamheten har bedrivits i Södertälje sedan 1892 och har tillståndsprövats vid flera tillfällen. Det nuvarande tillståndet från 2008 lämnades av miljödomstolen genom deldom. Sedan domen överklagats avgjorde Miljööverdomstolen vad som ska gälla avseende energihushållning, transporter och villkor för luktande ämnen. Miljödomstolen har därefter avslutat en prövotid avseende villkor för kemikalier och råvaror. Slutligen har mark- och miljödomstolen 2013 delvis reviderat miljödomstolens tillstånd.

Bolaget har nu ansökt om ett icke tidsbegränsat tillstånd till fortsatt och utökad verksamhet. Utökningen består i huvudsak av en ökad produktion av komponenter till fordon. Ansökan avser även tillstånd till utvecklings- och provningsverksamhet och andra stödfunktioner samt att i befintlig anläggning för avfallshantering ta emot och behandla lämpliga avfallsvatten samt uppsamla och mellanlagra avfall inom Scania-koncernens närliggande verksamheter vilka inte omfattas av tillståndet.

Ingen remissmyndighet har motsatt sig att tillstånd lämnas till den ansökta verksamheten.

Utredningen inklusive miljökonsekvensbeskrivning

I ansökan ingår en teknisk beskrivning och en miljökonsekvensbeskrivning.

Mark- och miljödomstolen finner att miljökonsekvensbeskrivningen innehåller de moment som krävs enligt 6 kap. 3 och 7 §§ miljöbalken och att den har ett sådant innehåll att den uppfyller de krav som följer av 6 kap. balken. Miljökonsekvensbeskrivningen ska därför godkännas. Den övriga utredningen är också tillräcklig för att pröva ansökan.

Tillåtligheten

Lokalisering

Ansökan avser en utökning av en verksamhet som har bedrivits på platsen sedan lång tid tillbaka. Området gränsar till de stora trafiklederna E4 och E20 samt järnvägen. Närmaste bostäder är belägna cirka 80 meter från verksamheten. Den ansökta verksamheten ska ske inom det befintliga verksamhetsområdet och med utnyttjande av förekommande infrastruktur och befintliga anläggningar. Det är alltså inte fråga om någon ändrad användning av området.

Bolaget har vid huvudförhandlingen uppgett att verksamheten inte strider mot gällande detaljplaner. Det har inte framkommit något vid prövningen som ger anledning att ifrågasätta detta. Utredningen ger vidare stöd för att verksamheten endast ger upphov till relativt begränsade störningar för närboende och för miljön.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att det inte är aktuellt att överväga en annan lokalisering av verksamheten.

Med hänsyn till det anförda finner mark- och miljödomstolen att lokaliseringen av en fortsatt verksamhet på området är lämplig enligt 2 kap. 6 § första stycket miljöbalken.

Miljökonsekvenser och allmänna hänsynsregler

Verksamheten ger upphov till störningar i form av buller samt utsläpp till luft och vatten. Det uppkommer också betydande mängder avfall. En följd av verksamheten är även transporter utanför verksamhetsområdet, men det får ses som en fördel från miljösynpunkt att man då kan utnyttja de närliggande vägarna E4 och E20.

Mark- och miljödomstolen anser att det finns förutsättningar att besluta de villkor om skyddsåtgärder och försiktighetsmått som behövs för att förebygga, hindra och motverka att verksamheten medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. Ett tillstånd ska således förenas med ett antal villkor, vilket domstolen återkommer till nedan.

Mark- och miljödomstolen bedömer att verksamheten är förenlig med de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken.

Slutsats om verksamhetens tillåtlighet

Mark- och miljödomstolen finner med hänsyn till det som anförts i detta avsnitt att den ansökta verksamheten är tillåtlig enligt miljöbalken.

Tillstånd

Det finns förutsättningar att bifalla bolagets yrkande om tillstånd till att årligen

- tillverka 150 000 motorer
- tillverka 200 000 växellådor
- tillverka övriga drivlinekomponenter, främst axlar och centralväxlar, i det antal som behövs för 130 000 fordon

- tillverka bearbetade artiklar till ovanstående
- slutmontera 20 000 chassier
- gjuta 30 000 ton smält järn

med den utrustning som behövs för denna produktion.

Det finns vidare förutsättningar att bifalla yrkandet om tillstånd till utvecklings- och provningsverksamhet och de andra stödfunktioner som beskrivs i ansökan samt att i befintlig anläggning för avfallshantering ta emot och behandla lämpliga avfallsvatten samt uppsamla och mellanlagra avfall som faller i Scaniakoncernens närliggande verksamheter vilka inte omfattas av tillståndet.

Miljönämnden har väckt frågan om ytterligare en verksamhet borde ha redovisats med en verksamhetskod. För prövningen av denna ansökan godtar dock mark- och miljödomstolen bolagets uppgift om att tillståndet omfattar den verksamhet som beskrivs i ansökan, även om en verksamhetskod enligt miljöprovningförordningen inte uttryckligen har angetts i ansökan.

Villkor, åtaganden och delegation

Utformning av villkor

Mark- och miljödomstolen finner att bolagets förslag till villkor i de flesta delar är lämpliga och kan godtas. Några av formuleringarna ska dock justeras på det sätt som framgår av domslutet.

Mark- och miljödomstolen har, med hänvisning till praxis från Mark- och miljööverdomstolen, uppmärksammat bolaget på utformningen av de föreslagna villkoren 3, 6, 8 och 9. Bolaget har förklarat att man övervägt noga om villkoren ska utgöra begränsningsvärden men kommit fram till att det inte är möjligt. Bolaget har som skäl för detta anfört bland annat följande. Syftet med dessa villkor är att precisera en teknisk nivå som ska gälla för alla utrustningar som omfattas av det aktuella villkoret och att säkerställa att utrustningarna drivs och underhålls så att

lägsta möjliga utsläpp uppnås. De numeriska värden som anges representerar en teknisk nivå som typiskt ska kunna innehållas med den utrustning som väljs. Det sätt som utrustningen drivs på och den tillsyn och det underhåll som genomförs ska vidare vara utformad så att den angivna nivån kan innehållas. Villkoren beskriver således vilken funktion respektive reningsutrustning ska uppfylla. De områden där den aktuella villkorskonstruktionen valts är sådana där begränsningsvärden inte ansetts motiverade eller praktiskt möjliga att kontrollera. När det gäller de cirka 40 stoftavskiljare som finns på olika tillverkningsenheter är bolaget för kontroll av resthalten hänvisad till enstaka kontroller som utförs av externa ackrediterade mätlaboratorier (villkor 6). Vad gäller såväl aminer efter aminskrubbers (villkor 3) som resthalt olja efter oljeavskiljare (villkor 9) är förhållandena jämförbara med dem som avser stoftavskiljare i och med att det rör sig om flera utrustningar som ska uppnå samma tekniska prestanda och för vars kontroll man är hänvisad till provtagning vid enstaka tillfällen. Även vad avser tvätthallarna (villkor 8) är förhållandena likartade.

Remissmyndigheterna har inte haft någon erinran mot bolagets förslag till utformning av villkor 3, 6, 8 och 9.

Mark- och miljödomstolen finner, med hänsyn till de påtalade svårigheterna att på ett effektivt sätt och med tillräckligt hög frekvens kontrollera de utsläpp som ska regleras i de aktuella villkoren, att bolagets förslag till utformning av villkoren huvudsakligen kan accepteras. Domstolens närmare överväganden avseende villkor 6 och 9 utvecklas nedan.

Nedan följer vidare mark- och miljödomstolens överväganden av vissa av de övriga villkoren som ska gälla för verksamheten.

Lukt

Villkor 4 berör främst verksamheten vid gjuteriet. Ansökan omfattar inte någon ökning av gjuteriets kapacitet. Bolagets ursprungliga förslag har reviderats för att, i

viss mån, tillmötesgå de synpunkter som miljönämnden lämnat. Bolagets slutliga förslag överensstämmer med nuvarande villkor och innebär att utsläpp av luktande ämnen ska inkapslas och avventileras på sådant sätt att det inte leder till olägenheter i omgivningen. Villkorsförslaget motsvarar även vad som uppfattas som bästa möjliga teknik i det för verksamheten gällande BREF-dokumentet från 2005 (Reference Document on Best Available Techniques in the Smitheries and Foundries Industry).

Miljönämnden har anfört att bolagets slutliga villkorsförslag bör ses som en miniminivå, men att villkoret bör formuleras så att det framgår att bästa möjliga teknik ska användas, så snart det är möjligt, för att minska luktolägenheterna. Bolaget har menat att det inte är möjligt att formulera ett villkor på sådant sätt att det föreskrivs att en framtida och vid prövningen okänd teknik ska användas.

Mark- och miljödomstolen finner det inte lämpligt att i ett villkor ange att bästa möjliga teknik ska användas så snart det är möjligt. Innebörden av ett sådant villkor skulle vara oklar för både verksamhetsutövaren och tillsynsmyndigheten. Samtidigt noteras att arbete pågår med att revidera BREF-dokumentet. Detta kan leda till att så kallade BAT-slutsatser antas, vilka kommer att vara bindande för bolaget. Av handlingarna i målet framgår vidare att bolaget bedriver ett systematiskt arbete för att förbättra gjutprocessen och minska utsläppen. Bolaget har åtagit sig att fortsätta detta arbete. Åtagandet innebär också att resultatet av arbetet årligen ska redovisas till tillsynsmyndigheten, vilket kan utgöra underlag för tillsynsmyndigheten att kontrollera att bolaget uppfyller sitt åtagande och bedöma hur verksamheten bedrivs bland annat i fråga om bästa möjliga teknik. Det är vidare lämpligt att formerna för redovisningen regleras i kontrollprogrammet.

Med hänsyn till det anförda anser mark- och miljödomstolen att bolagets villkorsförslag kan godtas.

Stoft

Bolagets slutliga villkorsförslag innebär att stoftavskiljare ska vara dimensionerade och drivas för att kunna hålla stofthalten i renad luft lägre än 5 mg/m^3 norm torr gas. Bolaget har uppgett att villkoret avser även stoftavskiljningen från målningsanläggningarna. Därutöver har bolaget föreslagit att den gällande delegationen som avser utsläppspunkter som inte är försedda med stoftavskiljare ska fortsätta att gälla. Ingen av remissmyndigheterna har haft något att invända mot bolagets förslag. Det nu gällande villkoret är formulerat som ett riktvärde om 5 mg/m^3 .

Av bolagets redovisning framgår bland annat följande. Vid anläggningen finns över 40 utsläppspunkter som är försedda med stoftavskiljare. Kontrollen sker genom att ett antal av stoftavskiljarna varje år blir föremål för en mätning. En sådan mätning görs av externa ackrediterade mätlaboratorier under några timmar. Kostnaden för varje mätställe är upp till 20 000 kr. Varje stoftavskiljare kontrolleras minst vart tredje år. Medelhalten ligger mellan 1 och $1,5 \text{ mg/m}^3$ och de totala utsläppen via stoftavskiljarna beräknas till mindre än 5 ton per år.

Mark- och miljödomstolen noterar att utsläppen från stoftavskiljarna ligger långt under det i villkoret angivna värdet 5 mg/m^3 . Vidare förutsätter domstolen att bolaget har rutiner för att se till att stoftavskiljarna sköts och underhålls så att fel förebyggs samt att eventuella brister i funktionen som ändå kan uppstå upptäcks och åtgärdas snarast. Det finns därmed skäl att utgå från att utsläppen kan fortsätta ligga på den låga nivå som redovisats i ansökan.

Med denna utgångspunkt bedömer mark- och miljödomstolen att det av bolaget föreslagna villkoret innebär ett rimligt krav på begränsning av stoftutsläppen. Ett strängare krav som kan innebära en mer omfattande och kostsam kontroll bedöms inte rimligt i förhållande till den begränsade utsläppsminskning som ett sådant krav skulle kunna innebära. Domstolen förutsätter att kontrollen kommer att ske med minst den omfattning som sker i dag och att det regleras i kontrollprogrammet.

Bolagets förslag till villkor kan därför godtas. Det finns också skäl att bifalla bolagets förslag om att nu gällande delegation ska fortsätta att gälla.

Utsläpp till vatten, oljeavskiljare

Bolaget föreslår ett villkor med innebörden att befintliga oljeavskiljare installerade på spillvattennätet ska utformas och drivas så att resthalten olja mätt som oljeindex kan hållas lägre än 50 mg/l. Miljönämnden har ansett att villkoret bör ändras på så sätt att oljeavskiljare installerade på spillvattennätet ska uppfylla kraven för klass I-avskiljare enligt svensk standard SS-EN 858-1 och 858-2 inom två år från det att tillståndet har tagits i anspråk. Ett sådant krav innebär att resthalten olja ska vara lägre än 5 mg/l. Miljönämnden har vidare anfört att det i standarderna ställs krav på konstruktion och utformning, reningsgrad samt återkommande kontroller av avskiljare, vilket kan bedömas vara bästa möjliga teknik för den typen av utrustning. Enligt miljönämnden är miljönyttan med en skärpning av villkoret främst att det skulle bidra till ett bättre slam. Nämnden har dock medgett att det finns andra parametrar, såsom förekomsten av metaller, som trots sänkta oljehalter försvårar användningen av slammet i jordbruket.

Bolaget har invänt att en utformning av villkoret enligt miljönämndens förslag skulle innebära avsevärda kostnader eftersom befintliga oljeavskiljare skulle behöva grävas upp och ersättas av nya avskiljare.

Mark- och miljödomstolen finner inte anledning att ifrågasätta bolagets uppgift om att en utformning av villkoret enligt miljönämndens förslag skulle innebära stora kostnader. Det kan också konstateras att bolagets villkorsförslag innebär en betydande skärpning jämfört med det nu gällande villkoret som är formulerat som ett riktvärde om 100 mg/l. Miljönämnden och bolaget är vidare överens om att ett villkor enligt nämndens förslag inte skulle innebära annat än en marginell förbättring för recipienten. Mark- och miljödomstolen gör inte någon annan bedömning.

Mark- och miljödomstolen bedömer att miljönyttan av miljönämndens krav på skyddsåtgärder är begränsad med hänsyn till den osäkerhet som råder avseende förutsättningarna att använda slammet från reningsverket i jordbruket, trots en skärpning av utsläppsvärdet. Vid den avvägning som ska göras enligt 2 kap. 7 § första stycket miljöbalken bedöms det inte rimligt att ställa ett krav som innebär att bolaget inom en förhållandevis kort tid ska byta ut ett stort antal oljeavskiljare. Vid bedömningen beaktas att bolagets villkorsförslag uppfyller gängse krav som ställs på oljeavskiljare inom kommunen. Varken Telge Nät, ägare av den allmänna va-anläggningen, eller SYVAB, ägare av det kommunala reningsverket, har under samrådsförfarandet framfört några synpunkter om att oljehalten bör sänkas.

Mot denna bakgrund godtar mark- och miljödomstolen bolagets villkorsförslag, om att befintliga oljeavskiljare ska vara utformade och drivas så att värdet 50 mg/l kan underskridas. Det är bolagets ansvar att ha fortlöpande god kontroll och skötsel samt vid behov utföra underhåll så att villkoret uppfylls.

Utredningen visar att det finns en osäkerhet om befintliga oljeavskiljares funktion och lokalisering. Bolaget har uppgett att det nyligen påbörjat en inventering av samtliga oljeavskiljare inom området och att man inte vet hur många oljeavskiljare som faktiskt finns, men att det hittills har lokaliserats åtminstone 22 avskiljare. Det har också framkommit att en av de fyra oljeavskiljare som ingår i egenkontrollen inte uppfyller kravet enligt bolagets villkorsförslag. I anledning av detta har bolaget vid huvudförhandlingen uppgett att åtgärder kommer att behöva vidtas för att det av bolaget föreslagna värdet ska kunna innehållas. Mark- och miljödomstolen anser att det är angeläget att bolaget så snart som möjligt genomför den kartläggning som inletts så att man dels kan klargöra om det finns oljeavskiljare som inte fyller någon funktion alls, dels kan avgöra om övriga avskiljare uppfyller villkoret. Det är lämpligt och tillräckligt att denna kartläggning genomförs inom ramen för tillsynen, en prøvotid bedöms således inte nödvändig.

Mot denna bakgrund finner mark- och miljödomstolen att villkoret bör kompletteras med ett krav på att bolaget senast två år efter dagen för denna dom ska till tillsyns-

myndigheten ge in en utredning som redovisar samtliga oljeavskiljares placering och underlag för att bedöma deras effektivitet och huruvida de uppfyller villkoret.

Vad avser fråga om delegation till tillsynsmyndigheten antecknar mark- och miljödomstolen följande. Bolaget har uppgett att den föreslagna delegationspunkten D6 får anses omfatta möjlighet för tillsynsmyndigheten att ställa högre krav på nya oljeavskiljare. Miljönämnden har efterfrågat att delegationen i denna del ska förtydligas. Mark- och miljödomstolen delar miljönämndens bedömning att omfattningen av den föreslagna delegationen är otydlig, varför den ska förtydligas på det sätt som framgår av domslutet.

Vad gäller kontroll av oljeavskiljare har Scania inte något att erinra mot att kontrollerna sker på ett sätt som motsvarar kraven i standarden i enlighet med de krav kommunen ställer på andra verksamhetsutövare. Den närmare utformningen av kontrollen bör regleras genom kontrollprogrammet. Mark- och miljödomstolen ser detta som ett åtagande av bolaget.

Buller

Bolagets villkorsförslag innebär att ekvivalenta ljudnivåer vid bostäder inte får överskida 55 dBA kl. 06.00–18.00, 50 dBA kl. 18.00–22.00 och 45 dBA kl. 22.00–06.00 samt att återkommande höga ljudnivåer inte får överstiga 55 dBA. Ljudnivåerna är i överensstämmelse med gällande villkor, med undantag för att förslaget innebär att samma värden inom två år även ska gälla vid kvarteret Laxen. Av utredningen framgår att bolagets nuvarande villkor innehålls, men utan marginaler. Vidare framgår att eftersom driften vid verksamheten är likartad över dygnet är de värden som gäller för natt de som styr behovet av eventuella åtgärder. De åtgärder som krävs för att vid samtliga närliggande bostäder, dvs. även vid kvarteret Laxen, klara 45 dBA nattetid har beräknats till minst fem miljoner kr. Motsvarande kostnader för att innehålla 40 dBA nattetid bedöms till tio miljoner kr. I utredningen framhålls dock att kostnadsuppskattningarna för att klara 40 dBA nattetid är mycket grova och att betydande merkostnader kan uppkomma. Vidare framgår att det är

oklart om det är möjligt att klara ljuddämpningsbehoven för alla källor, speciellt när det gäller målsättningen 40 dBA.

Länsstyrelsen har anfört att det är rimligt att bolaget på sikt arbetar för att ljudnivåerna nattetid inte överstiger 40 dBA. Miljönämnden har anfört att det enligt bullerutredningen framgår att ljudnivåerna dagtid inte överstiger 50 dBA, varför begränsningsvärdet för denna tidsperiod inte bör sättas högre. Bolaget har åtagit sig att fortsätta arbetet med att minska buller i omgivningen och att det arbetet mycket väl kan ha som mål att successivt minska bullerbidraget så att det på längre sikt kan minska till 40 dBA nattetid, åtminstone i de delar av omgivningen där en sådan minskning är meningsfull. Bolaget har vidare uppgett att om resultatet av de föreslagna åtgärderna får den effekt som avses bedöms även bullerbidraget dagtid minska så att bullret på sikt inte överstiger 50 dBA, samt att även detta kan ses som ett åtagande.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att de av bolaget föreslagna begränsningsvärdena för de ekvivalenta ljudnivåerna överstiger Naturvårdsverkets angivna riktvärden som följer av myndighetens rapport "Vägledning om industri- och annat verksamhetsbuller" (rapport 6538). I rapporten anges dock såvitt nu är av intresse följande.

"Omvänt kan kostnaderna bedömas som orimliga om hälso- och miljönyttan är begränsad. Till exempel kan en bullrande anläggning som ligger nära en hårt trafikerad väg få lägre krav på åtgärder än vad den skulle fått om den legat i ett område med låg bakgrundsnivå, eftersom effekterna av åtgärderna för anläggningen bredvid vägen inte i tillräcklig utsträckning inverkar på de totala bullernivåerna i omgivningen. En förutsättning för ett sådant resonemang är dock att ljudkaraktärerna från den bullrande anläggningen och vägtrafiken liknar varandra och att trafikljuden därför i hög grad maskerar anläggningens buller."

Av utredningen i målet framgår att trafikbullret från väg- och spårtrafik är högre än bullret från bolagets verksamhet. Detta gäller under hela dygnet, även om trafikbullret är som mest dominerande under dagtid. Av utredningen framgår vidare att bullerdämpning av industribullret därför inte kommer att ge någon märkbar

förbättring av ljudmiljön vid de närliggande bostadsområdena. Länsstyrelsen har uppmärksammat möjligheten till fastighetsnära åtgärder. Mark- och miljödomstolen noterar att effekterna och kostnaderna av sådana åtgärder inte har utretts av bolaget. Som bolaget framhållit skulle dock sådana åtgärder i första hand utgöra en begränsning av trafikbullret.

Mark- och miljödomstolen har förståelse för myndigheternas ambition att ljudnivåerna ska sänkas och anser att det är angeläget att villkoret utformas så att risken för olägenhet för människor minimeras. Vid en avvägning enligt 2 kap. 7 § första stycket miljöbalken bedömer mark- och miljödomstolen att miljönyttan är för liten för att motivera bindande krav på relativt kostsamma åtgärder för att minska verksamhetens bullerbidrag. Bolagets föreslagna villkor bör därför godtas såvitt avser begränsningsvärdena. Vid denna bedömning har vägts in bolagets ovan redovisade åtaganden för att minska bullret såväl dagtid som nattetid.

Mark- och miljödomstolen anser dock att det finns skäl att formulera kontrollkravet på ett delvis annat sätt än vad bolagets föreslagit (jfr Mark- och miljööverdomstolens dom 2015-01-09 i mål M 1562-14). Avsikten är att säkerställa att tillsynsmyndigheten snabbt får information om begränsningsvärdena överstigs samtidigt som tiden för att genomföra eventuella ytterligare bullerdämpande åtgärder inte sätts längre än nödvändigt.

Anmälan till tillsynsmyndigheten

Mark- och miljödomstolen bestämmer inte någon igångsättningstid för den ansökta verksamheten, vilket motiveras nedan. Mot bakgrund av detta finns det skäl att i ett villkor ange att anmälan ska göras till tillsynsmyndigheten en viss tid innan bolaget avser att ta tillståndet i anspråk. Bolaget och miljönämnden har vid huvudförhandlingen uppgett att de anser detta lämpligt.

Övriga åtaganden

Bolaget har, utöver vad som redogjorts för ovan åtagit sig att hantera alla de i miljökonsekvensbeskrivningen upptagna riskerna och förslagen, inklusive en riskanalys för ammoniakhantering, inom ramen för sin riskhanteringsprocess.

Övrig delegation

Mark- och miljödomstolen finner att bolagets förslag till delegation, med undantag för vad som framgår ovan om delegationspunkten D6, är lämpligt och kan godtas.

Igångsättningstid, verkställighet

Det saknas anledning att bestämma någon tid inom vilken verksamheten ska ha satts igång eftersom det är en pågående verksamhet och ansökan inte omfattar investeringar i tillkommande anläggningar.

Bolaget har återtagit yrkandet om att tillståndet ska få tas i anspråk även om domen inte har fått laga kraft.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga](#) (DV 425)

Överklagande senast den 10 juni 2016. Prövningstillstånd krävs.

Anders Lillienau

Jan-Olof Arvidsson

I domstolens avgörande har rådmannen Anders Lillienau, tekniska rådet Jan-Olof Arvidsson samt de särskilda ledamöterna Niklas Johansson och Per Storhammar deltagit.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL DÄR MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN ÄR FÖRSTA INSTANS

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen och det måste ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för domen och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Mark- och miljööverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till omständigheten eller beviset inte åberopats i mark- och miljödomstolen. **Skriftliga bevis** som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Mark- och miljööverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.